МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

Аріна Володимирівна Коваль

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

«Бухгалтерський облік і аналіз зносу основних засобів»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник
д.е.н., проф. Ірина ЖИГЛЕЙ

_____
(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Ірина ПОЛІЩУК

_____
(підпис)

Завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
д.е.н., проф. Сергій ЛЕГЕНЧУК

_____
(підпис)

Житомир
2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 7

1.1 Знос основних засобів як об'єкт бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування 7

1.2 Сутність амортизації основних засобів як економічної категорії 15

1.3 Анотований огляд законодавства з обліку та аналізу зносу основних засобів 21

1.4 Динаміка розвитку галузі сільського господарства та місце СТОВ "Дніпро-Н" в ній 27

Висновки до розділу 1 33

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СТОВ "Дніпро-Н" 37

2.1 Економічно-організаційна характеристика СТОВ "Дніпро-Н" та організація бухгалтерського обліку на ньому 37

2.2 Методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з нарахування, переоцінки та списання зносу основних засобів 41

2.3 Особливості обліку амортизації з метою оподаткування 52

2.4 Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві 59

Висновки для розділу 2 62

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СТОВ "Дніпро-Н" 66

3.1 Теоретико-методичні аспекти аналізу амортизації основних засобів 66

3.2 Оцінка основних аналітичних показників діяльності досліджуваного підприємства 71

3.3 Основні аналітичні показники щодо аналізу зносу основних засобів та методика їх розрахунку 83

3.4 Порівняння методів амортизації основних засобів в Україні та Польщі 85

Висновки до розділу 3 91

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 96

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 100

ДОДАТКИ 109

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основні засоби становлять значну частину активів підприємства та можуть включати різноманітні види майна. Процес амортизації основних засобів передбачає поступове розподілу їх вартості протягом корисного терміну служби. Цей процес враховує як фізичне зношення, так і моральне старіння активів, яке відбувається внаслідок їх використання у виробничих або комерційних операціях. Амортизація відіграє ключову роль у бухгалтерському обліку та фінансовому управлінні підприємством. Її правильне нарахування допомагає визначити реальну вартість активів і впливає на ефективність оподаткування та фінансовий аналіз підприємства. Вибір правильної амортизаційної політики має вирішальне значення для відповідності бухгалтерським стандартам, ефективного використання ресурсів та значно впливає на фінансову звітність та управління активами підприємства.

Крім того, згідно опублікованих даних Державної служби статистики за 2022 рік кількість діючих підприємств у галузі сільського, лісового та рибного господарства в Україні зменшилася з 51,8 тис. до 35,6 тис., що становить майже третину від загальної кількості і складає -31,4%. Це найбільше зниження в цій галузі з 2012 року і перевищує відповідний показник по економіці в цілому (-29,6%). Тим часом, кількість фізичних осіб-підприємців у галузі скоротилася на 11,3%.

Дослідженню обліку та аналізу амортизації основних засобів приділяли увагу такі вітчизняні науковці, як Брадул О., Буркова Л., Шепелюк В., Кадацька А.М., Міньковська А.В., Кафка С.М., Кравченко М.В., Любар О.О., Мазур А.М., Макаренко А.П., Шама М.В. та інші. В їхніх публікаціях розглядаються проблеми та напрямки удосконалення обліку та аналізу амортизації основних засобів.

Отже, питання обліку та аналізу амортизації основних засобів є актуальним, що й стало причиною проведення даного дослідження.

Мета та завдання дипломної роботи є систематизація теоретичних знань та розробка конкретних практичних рекомендацій з питань обліку та аналізу амортизації основних засобів на підприємстві з метою їх подальшого вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішувалися наступні завдання:

- провести аналіз теоретичних аспектів обліку та аналізу амортизації основних засобів;
- проаналізувати ефективність використання амортизації основних засобів підприємства та визначити показники їх діяльності;
- охарактеризувати організаційні аспекти формування облікового забезпечення діяльності підприємства та провести оцінку базових принципів його облікової політики;
- дослідити поточний стан та запропонувати шляхи удосконалення облікового забезпечення амортизації основних засобів на підприємстві;
- охарактеризувати поточний стан аналізу амортизації основних засобів на підприємстві та запропонувати шляхи його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку і аналізу операцій зносу основних засобів.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно методичних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу операцій зносу основних засобів Сільськогосподарського Товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпро-Н».

Методи дослідження У процесі написання бакалаврської роботи використовувалися різноманітні наукові методи та прийоми аналізу.

- для визначення теоретичних аспектів обліку та аналізу амортизації основних засобів застосовувалися методи синтезу і аналізу;

- метод порівняння статистичних даних використовувався для виявлення тенденцій фінансово-економічної характеристики підприємства;
- графічний метод використовувався для наочного відображення отриманих результатів дослідження.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань удосконалення обліку і аналізу зносу основних засобів на підприємстві.

Наукова новизна полягає в розробці напрямів удосконалення бухгалтерського обліку і аналізу зносу основних засобів,а саме:

Наукова новизна:

Удосконалено:

Документальне забезпечення управлінського обліку контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності шляхом пропонованої форми управлінської звітності, що забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги.

Дістало подальший розвиток:

- організаційний підхід до облікового забезпечення нарахуваннязносу основних засобів в частині запропонованих складових облікової політики, що сприятиме підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень;
- методичні підходи до проведення аналізу у вигляді загального плану проведення аналізу амортизації основних засобів, що забезпечать точність та відповідність обліку зносу стандартам, вимогам законодавства та внутрішній політиці підприємства.

Апробація результатів. Основні положення і результати дослідження доповідались, обговорювались й отримали позитивну оцінку на всеукраїнських науково-практичних конференціях:

Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Вплив інноваційних змін на розвиток суспільства: управлінські та соціальноекономічні аспекти» (присвячена Дню Науки) «Особливості розробки облікової політики щодо основних засобів» (м. Житомир, 16 травня 2024 р.);

ІІ Міжнародно науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети розвитку Бухгалтерського обліку, аудиту та Оподаткування в умовах Глобалізації» «Підвищення кваліфікації бухгалтерів як важливий напрями модернізації системи управління підприємством в умовах глобалізації» (м. Суми, 16 листопада 2023 р.);

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Знос основних засобів як об’єкт бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування

Основні засоби - це фізичні активи, якими володіє організація для виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або використання в адміністративних, соціальних чи культурних цілях. Для забезпечення безперервного функціонування основних засобів протягом строку їхньої амортизації необхідно регулярно ремонтувати або замінювати окремі частини та компоненти, які зношуються швидше, ніж основний засіб у цілому. Фізичний і моральний знос матеріальних основних засобів може відбуватися як у процесі їх використання, так і в період їх невикористання.

До факторів, що впливають на фізичний знос використовуваних матеріальних основних фондів, належать:

- якість основного засобу;

- режим роботи виробничого об'єкта (за кількістю змін, годин роботи на день, тривалістю роботи на рік, інтенсивністю праці);

- якість технічного обслуговування основних фондів;

- характеристики технічних процесів і рівень захисту основних фондів від зовнішніх факторів, таких як температура, вологість і опади;

- якість робочої сили та її ставлення до основних фондів.

Моральний знос зумовлений двома факторами: зростанням продуктивності праці та темпами технічного прогресу.

Фізичний знос основних фондів частково компенсується за рахунок ремонту. На практиці (згідно з наявними методиками) знос основних фондів визначається сумою нарахованої амортизації.

Амортизація є частиною вартості основного засобу, що включається до собівартості виробленої продукції.

Амортизація основних засобів є важливим об'єктом обліку та аналізу на підприємствах. Цей процес включає в себе розрахунок та облік амортизації активів протягом строку їх корисного використання.

Облік амортизації на підприємствах передбачає вибір методу розрахунку відповідно до внутрішніх і зовнішніх стандартів. Важливо точно визначити балансову вартість основних засобів, яка включає первісну вартість та амортизацію. Якщо використовується метод відновлювальної вартості або будь-який інший метод, що включає залишкову вартість, важливо визначити залишкову вартість і правильно розрахувати амортизацію. Дані про амортизацію повинні коригуватися в разі зміни вартості об'єкта основних засобів або його використання.

Під час аналізу амортизації основних засобів бухгалтери повинні враховувати:

- ефективність системи внутрішнього контролю для забезпечення точності та адекватності обліку амортизації;

- точність розрахунків амортизації з урахуванням методів розрахунку, строків корисного використання та інших факторів;

- порівняння розрахунків амортизації з попередніми роками для виявлення будь-яких аномалій або змін у методах обліку;

- перевірка дотримання компанією встановлених стандартів з обліку амортизації;

- аналіз облікової політики, розробленої компанією, на предмет її відповідності вимогам стандартів обліку.

Амортизація відіграє важливу роль у фінансовому обліку та аналізі, оскільки вона впливає на звітність і фінансове становище компанії.

Ретельний облік та аналіз цього процесу сприяють точності та надійності фінансової інформації.

Кожна компанія, що володіє або орендує основні засоби, має свою власну амортизаційну політику.

Амортизаційна політика - це набір правил і методів, установлених компанією для розрахунку амортизації протягом строку корисного використання матеріальних основних засобів. Політика визначає, як амортизація та старіння активів враховуються у фінансовій звітності компанії. Автори Смоквін Г.А. і Трухачова С.Л. стверджують, що "метою амортизаційної політики є створення сприятливих умов для всіх суб'єктів відтворення та оновлення необоротних активів, посилення інвестиційної активності та прискорення науково-технічного прогресу" [51, с.76].

Елементи амортизаційної політики включають:

- метод розрахунку амортизації;
- термін корисного використання активу;
- періодичність розрахунку;
- облік застосовної вартості;
- облік залишкової вартості;

-винятки (що встановлюють правила, коли амортизаційна політика має бути змінена або доповнена, наприклад, у разі зміни характеру використання основного засобу).

Амортизаційна політика спрямована на забезпечення послідовності в розрахунках амортизації та визначенні вартості активів у фінансовій звітності. Ця політика повинна відповідати як внутрішнім, так і зовнішнім стандартам, а також враховувати специфіку конкретного підприємства та його стратегію управління активами.

Згідно з економічною сутністю амортизації основних засобів та враховуючи праці Городиського М.П. і Поліщука І.Р. [8], основними компонентами амортизаційної політики щодо основних засобів є наступні:

Розмежування основних засобів та інших необоротних матеріальних активів та визначення вартісних показників.

Амортизаційна політика також включає в себе строк корисного використання, залишкову вартість, оцінку основних засобів і сам метод нарахування амортизації.

Усі ці перелічені елементи основних фондів є управлінськими складовими, які "впливають на рівень оновлення основних фондів, прискорюють науково-технічний прогрес, стимулюють інвестиційну активність країни, приводять у рух важелі вдосконалення податкової системи" [14, с. 104], "прискорюють процес оновлення активної частини основних фондів і технічний рівень виробництва та підвищення технічного рівня виробництва, вибір та оптимальне поєднання правил, способів і методів розрахунку амортизації" [14, с. 104], є прерогативою підприємств.

Тому можна стверджувати, що особливості амортизаційної політики (АП) слід розглядати як систему на двох рівнях: державному та рівні підприємства. Перший рівень обґрунтовується нормативними та законодавчими актами, а другий - обліковою політикою підприємств.

Метод нарахування амортизації є одним з елементів облікової політики щодо основних засобів. В Україні, відповідно до Податкового кодексу України, амортизація основних засобів може нараховуватися одним із таких методів: "лінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод, виробничий метод" [41]. У таблиці 1.1 наведено визначення амортизації основних засобів з точки зору методів її нарахування.

Таблиця 1.1

Визначення річної суми амортизації основних засобів в розрізі методів її нарахування

Назва методу амортизації	***Розрахунок річної суми амортизації основних засобів***
Прямолінійний	Ділення вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об’єкта
Зменшення залишкової вартості	Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею і результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об`єкта з результату відділення ліквідаційної вартості об`єкта на його первісну вартість

Продовження таблиця 1.1

Прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об`єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється згідно з терміном корисного використання об`єкта і подвоюється
Кумулятивний	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об`єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.
Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об`єкта основних засобів

Джерело: сформовано автором на основі [32]

Касьянова В.О. утверджує, що "методи нарахування амортизації забезпечують систематичний розподіл вартості об’єктів основних засобів протягом строку їх корисного використання" [15, с.122]. З цього приводу ми погоджуємося, що "від обраного методу нарахування амортизації основних засобів буде залежати порядок розподілу сум амортизації по роках і відтворення основних засобів" [15, с.122].

Одним із складових формули розрахунку амортизації основних засобів є термін їх корисного використання. Він залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу, з урахуванням "накопиченого досвіду, ринкової ситуації, стратегічних цілей розвитку та фінансового стану підприємства" [20]. А "заплановані строки заміни та оновлення основних засобів підприємства можуть переглядатись у першу чергу у разі недостатнього обсягу коштів на оновлення, які накопичені до запланованого моменту" [20].

Звернемо увагу, що вартісна межа основних засобів була збільшена до 20000 гривень з 23 травня 2020 року. До цього моменту вартісний критерій був значно нижчим, і основними засобами вважалися активи, вартість яких

перевищувала 6000 гривень. Проте збільшена вартісна межа застосовується лише до основних засобів, які введено в експлуатацію після 22 травня 2020 року.

На сучасному етапі науковці по-різному тлумачать визначення основних засобів. Наприклад, Довгалюк Н.В. вважає, що основні засоби – це матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задіюються у виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносять свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (або операційний цикл), і призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства.

З іншого боку, Дем'яненко М.Я. стверджує, що основні засоби – це термін бухгалтерського обліку, синонім економічного поняття "необоротні матеріальні активи" (засоби виробництва, матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі діяльності або для здійснення адміністративних і соціальних функцій, що використовуються протягом тривалого періоду і поступово переносять свою вартість на продукцію у міру зношення); матеріальні цінності (виробниче майно), що споживаються у виробничому процесі, тобто фізичний капітал.

Ми вважаємо, що основні засоби становлять собою матеріальні активи, що утримуються для використання у діяльності впродовж періоду, який починаючи з дати введення в експлуатацію, становить понад 1 рік, і вартість яких перевищує 20000 гривень та поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом.

Для розмежування основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів, термін служби яких більше 1 року, в наказі про облікову політику керівництвом підприємства повинен бути вибраний критерій. На сьогоднішній день більшість підприємств використовує грошовий критерій з урахуванням фактору істотності.

Враховуючи вищезазначені особливості основних засобів, перед їх обліком стоїть кілька завдань:

- контроль за збереженістю і наявністю основних засобів;
- правильне нарахування амортизації (зносу) основних засобів;
- контроль за поточними витратами, пов'язаними з ремонтами і забезпеченням працездатності основних засобів;
- контроль за ефективністю використання основних засобів і виявленням непотрібних і недіючих.

Підприємства різних потужностей оснащуються основними засобами відповідно до особливостей технології, організації, об'єму і специфіки.

Методи нарахування амортизації основних засобів Амортизацію основних засобів з рахунку 10 "Основні засоби" можна рахувати п'ятьма методами (див. таблицю 1.2.).

Таблиця 1.2

Методи нарахування амортизації основних засобів

Метод амортизації	***Правила нарахування суми амортизації (А) для основних засобів***
прямолінійний	**Річна А** = (ПВ – ЛВ)/строк використання (у роках) **Місячна А** = Річна А /12
зменшення залишкової вартості	**Річна А** = ЗВ на початок року × річна норма А **Річна норма А**= $1 - \sqrt[n]{\frac{ЛВ}{ПВ}}$, де n – строк використання (у роках) **Місячна А**= Річна А /12
прискореного зменшення залишкової вартості	**Річна А** = ЗВ на початок року× річна норма А **Річна норма А**= 2× 1/(строк використання (у роках)) **Місячна А**= Річна А /12
кумулятивний	**Річна А** = (ПВ – ЛВ) × кумулятивний коефіцієнт **Кумулятивний коефіцієнт** = кількість років, які залишаються до кінця строкувикористання / сума числа років корисного використання **Місячна А**= річна /12
виробничий	**Місячна А** = місячний фактичний обсяг продукції (роботи, послуг) × виробнича ставка А **Виробнича ставка амортизації** = $\frac{ПВ - ЛВ}{Продукт}$, де **Продукт** – очікуваний(плановий) обсяг продукції (робіт, послуг), що має бути отриманий з використанням даного ОЗ **Річна А** = річний фактичний обсяг продукції (роботи, послуг) × виробнича ставкаА, або сума Місячних А

Джерело: сформовано автором на основі [32]

Встановлення певного методу амортизації не означає обов’язковість його використання до кінця строку амортизації ОЗ. Метод амортизації можна переглянути на кінець звітного року у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання (п. 28 НП(С)БО 7 «Основні засоби»). Новий метод застосовується з наступного місяця за місяцем прийняття рішення про зміну методу.

Крім того, можна змінити й параметри нарахування амортизації за діючим методом. Так, на кінець звітного року переглядаються у разі зміни очікуваних економічних вигід від використання об’єкта ОЗ (п. 25 НП(С)БО 7):

- строк корисного використання (експлуатації);
- ліквідаційна вартість об’єкта.

Амортизація об’єкта ОЗ нараховується, виходячи з нового строку корисного використання та ліквідаційної вартості, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання та/або ліквідаційної вартості. Наприклад, якщо строк використання змінили у грудні 2024 року, то амортизація за новим строком має нараховуватися з січня 2025 року.

Під час вибору методу нарахування амортизації основних засобів, підприємство повинно дотримуватися принципу обережності та враховувати можливі економічні переваги від використання основного засобу.

Отже, амортизація основних засобів є важливим об'єктом обліку та аналізу на підприємстві. Цей процес включає розрахунок та відображення вартості зносу активів протягом їхнього корисного терміну.

Амортизація відіграє значну роль у фінансовому обліку та аналізі, оскільки впливає на звітність підприємства та його фінансовий стан. Ретельний облік та аналіз цього процесу сприяють точності та надійності фінансової інформації.

Амортизаційна політика допомагає забезпечити послідовність у розрахунках амортизації та визначає вартість активів у фінансовій звітності підприємства. Вона повинна відповідати внутрішнім і зовнішнім стандартам,

а також враховувати особливості конкретного бізнесу та його стратегії управління активами.

Особливості амортизаційної політики потрібно розглядати як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Вибір методу нарахування амортизації на підприємстві залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу з урахуванням принципу обережності та його майбутніх економічних переваг.

1.2 Сутність амортизації основних засобів як економічної категорії

Амортизація основних засобів полягає в поступовому зниженні їхньої вартості протягом часу через фізичний знос, моральне чи технічне застаріння. Це бухгалтерський метод розподілу вартості основних засобів протягом їхнього корисного терміну експлуатації.

Процес амортизації дозволяє підприємствам розподілити витрати на придбання або виробництво основних засобів протягом їхнього корисного терміну використання. Це замінює вартість активу на витрати в кожному звітному періоді, що допомагає відображати реальний вплив використання активу на прибуток підприємства та враховувати його вартість у фінансовому обліку.

Питання амортизації є досить актуальним, оскільки воно має багато аспектів. Амортизацію можна вивчати як з економічної, правової, так і з облікової точок зору. Ця тема залишається надзвичайно актуальною і сьогодні.

Різні науковці розглядають поняття "амортизація" з різних точок зору. Наприклад, Чичірко О.А. звертає увагу на сторони формування капіталовкладень, стверджуючи, що амортизація розглядається як на стадії обгрунтування інвестиційного рішення, так і після їх реалізації, на стадії функціонування основних засобів [56, с.72]. Ми погоджуємося з цим автором,

оскільки в більшості випадків амортизація розглядається під час використання необоротних активів.

Науковець Кафка Софія Михайлівна у своїх дослідженнях виділяє особливості економічної сутності амортизації, які сформовано та відображено на рис.1.1.

Рис.1.1. *Визначення особливостей економічної сутності амортизації.*

Джерело: сформовано автором за [16, с.190].

Автори Петрук О.М. та Хвіст В.В. пропонують розглядати амортизацію як з позиції теорії, так і з практичної точки зору. Згідно з їх поглядами, "амортизацію потрібно розглядати з позиції теорії, в основу якої покладено якісні характеристики індивідуального капіталу: його кругообіг, зміна функціональних форм, вартісний характер". З іншого боку, "з практичної точки зору амортизація потребує кількісного визначення для управління на рівні підприємств і фіскального – на рівні держави".

Никончук Л. визначає амортизацію як "категорію, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів унаслідок зносу на

готову продукцію з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення".

Автори Мазур А.М. та Мазур М.М. стверджують, що "амортизація є важливою складовою частиною фінансування відновлення основних засобів суб'єктів підприємництва, вона має суттєвий вплив на формування інвестиційної привабливості підприємства".

Кандидат економічних наук Карман Т.В. у своїх дослідженнях визначає амортизацію як "грошове вираження зносу; і як процес перенесення вартості зносу на собівартість продукції; і як прийом або метод бухгалтерського обліку".

Під час виробничого використання основних засобів відбувається не лише їх амортизація, але й знос. Останній може бути як фізичним, так і моральним.

Дугієнко Н.О. розрізняє зазначені економічні категорії, вказуючи, що «знос - це втрата споживної вартості, а отже, і вартості засобів праці; амортизація - перенесення вартості засобів праці на створюваний продукт з подальшим їх відновленням» [10, с.125]. Ми згодні з автором і зауважуємо, що «обидва процеси, незважаючи на їх відмінності, є нерозривними як дві сторони одного явища» [10, с.125], що показує, з одного боку, амортизаційні відрахування основних засобів, а з іншого - ступінь їх зносу.

Економічна сутність амортизації основних засобів розкривається також у її функціях. Проаналізувавши літературні та нормативні джерела, ми виявили, що не існує єдності думок щодо функцій амортизації.

Зараз до функцій амортизації можна віднести:

- відшкодування вартості зносу основних засобів – «амортизаційний фонд повинен відповідати вартості капіталу, який необхідно відшкодувати» [13, с.574];

- відтворювальна – «кошти амортизаційного фонду здійснюють відновлення та відтворення фізичного та морального зносу засобів праці за

рахунок акумулювання в амортизаційному фонді необхідної кількості грошових коштів» [13, с.574];

- накопичувальна – «акумулювання амортизаційних відрахувань в амортизаційному фонді» [13, с.574];

- регулювання (фіскальна) – пов’язана з оподаткуванням підприємства, зокрема, впливає на формування податку на прибуток;

- облікова – відображується у складі витрат на виробництво продукції;

- стимулювання – зацікавленість у прискоренні оновлення основних засобів, досягається через застосування прискореної амортизації.

Отже, амортизація є багатогранною категорією, яку можна вивчати з економічного, правового і облікового поглядів. Вона допомагає визначити балансову вартість основного засобу у будь-який конкретний момент часу і відображає процес його зносу та старіння. Основний засіб зношується з часом через фізичний знос, моральне або технічне застаріння.

Розрахунок амортизації є важливим для визначення витрат на утримання активів у фінансовій звітності компанії. Це може впливати на фінансовий стан підприємства та його прибутковість. Амортизаційні витрати можуть враховуватися при розрахунках податків, що може призводити до зменшення прибуткового податку, який підприємство повинно сплатити. Витрати на амортизацію враховуються при визначенні вартості продукції, що є важливим при розрахунку вартості товарів або послуг.

Аналіз амортизації може надати важливу інформацію для управлінського прийняття рішень, такого як потреба в заміні основних засобів або планування капіталовкладень. Основні засоби відіграють ключову роль у діяльності підприємства, становлячи основу для виробничих процесів. Ефективне управління основними засобами є важливим для забезпечення сталого розвитку. Ретельно розроблена облікова політика щодо основних засобів може суттєво вплинути на фінансові результати підприємства та, відповідно, розмір оподатковуваного прибутку. Формування такої політики має базуватися на принципах повноти, правдивості та об'єктивності інформації, що сприятиме

прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та підвищенню інвестиційної привабливості підприємства.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, методи нарахування амортизації, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності регулює Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1]. Аналізуючи публікації щодо обліку основних засобів, ми виділили три основних підходи до відображення в обліку об’єктів, що автори відносять до основних засобів:

1) земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини, які не пов’язані із сільськогосподарською діяльністю; багаторічні насадження, які не пов’язані із сільськогосподарською діяльністю, а також плодоносні рослини; інші основні засоби (відповідно дп п. 5.1 НП(С)БО 7), які відображаються на рахунку 10 та його субрахунках;

2) об’єкти, зазначені в п.1, а також інші необоротні матеріальні активи (бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; інші необоротні матеріальні активи), які відображаються на рахунку 11 та його субрахунках. Відповідно до НП(С)БО 7, підприємства можуть установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Проте, в періодичній літературі підприємствам рекомендовано за таку вартісну межу обирати 20 000 грн., що відповідає податковому законодавству;

3) об’єкти, зазначені в п.1, 2, та незавершені капітальні інвестиції, які відображаються на рахунку 15.

На нашу думку, незавершені капітальні інвестиції не можуть бути включені до складу основних засобів, оскільки не підпадає під жодну з ознак: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних

самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу.

Чітке розуміння основних понять бухгалтерського обліку є ключовим фактором для забезпечення надійності бухгалтерської інформації, оскільки різне тлумачення цих термінів може призвести до відображення різної інформації в обліку та звітності. Підприємство самостійно визначає свою облікову політику і вибирає форму ведення бухгалтерського обліку з дотриманням принципів, встановлених законодавством. Розробка облікової політики щодо основних засобів включає визначення методів оцінки вартості, вибір методик нарахування амортизації, а також удосконалення форм первинних документів для відображення руху основних засобів. Важливим є створення системи субрахунків, що дозволить здійснювати деталізований облік та аналіз ефективності використання основних засобів. Такий підхід забезпечить не тільки точність облікових записів, але й гнучкість управління активами підприємства.

В умовах економічної кризи, коли підприємства шукають шляхи оптимізації витрат та підвищення ефективності, важливість правильно сформованої облікової політики щодо основних засобів набуває особливої актуальності.

Основні засоби є важливою частиною активів будь-якого підприємства, і їх облік вимагає чіткої та послідовної облікової політики, яка повинна включати розробку робочого плану рахунків бухгалтерського обліку основних засобів; форми первинних документів, необхідних для обліку руху основних засобів на підприємстві; порядок та частота проведення інвентаризації основних засобів; процедури оцінки основних засобів та обрані методи нарахування амортизації тощо.

Рахунок 13 "Знос необоротних активів" призначений для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу (накопиченої амортизації) необоротних матеріальних і нематеріальних активів, які підлягають амортизації.

Таблиця 1.3

Субрахунки рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»

Субрахунок рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»	Призначення
131 «Знос основних засобів»	Узагальнюється інформація про сум зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби».
132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»	Узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».
133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»	Узагальнюється інформація про суму накопиченої амортизації нематеріальних активів.
134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів»	Узагальнюється інформація про суму амортизації, нарахованої на довгострокові біологічні активи, облік яких ведеться на субрахунках 162 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю» та 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю».
135 «Знос інвестиційної нерухомості»	Узагальнюється інформація про суму зносу інвестиційної нерухомості, облік якої ведеться на субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість»

Джерело: сформовано автором на основі [46]

Кредит по рахунку 13 "Знос (амортизація) необоротних активів" відображає нарахування амортизації та індексації зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, а дебет — зменшення цієї суми зносу (накопиченої амортизації).

Аналітичний облік зносу (амортизації) необоротних активів ведеться відповідно до видів основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів.

Отже, основні засоби є критичним активом підприємства, для якого потрібна чітка облікова політика згідно з вимогами стандартів бухгалтерського обліку, що дозволяє ефективно управляти активами та забезпечувати прозорість та співставність фінансової звітності.

Загалом, амортизація виконує ключову роль у правильному обліку та управлінні основними засобами підприємства. Економічна сутність амортизації основних засобів розкривається і в її функціях. На нашу думку за сучасних умов господарювання, до функцій амортизації можна віднести: відшкодування, відтворення, регулювання, накопичення та обліку. Функції взаємопов'язані між собою та доповнюють одна одну, а їх розмежування є умовним.

1.3 Анотований огляд законодавства з обліку та аналізу зносу основних засобів

Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу амортизації основних засобів визначається законодавством, стандартами обліку та аналізу, а також регулятивними актами, які регламентують ведення обліку та аналіз фінансової звітності.

У контексті нормативно-правового забезпечення обліку амортизації виділяються наступні аспекти:

- бухгалтерські стандарти: національні та міжнародні стандарти фінансової звітності визначають принципи розрахунку, відображення та розкриття амортизації у фінансовій звітності;
- податкове законодавство: встановлює правила та обмеження для розрахунку амортизації для податкових цілей;
- накази та методичні рекомендації: конкретизують певні аспекти розрахунку амортизації та ведення обліку основних засобів.

Нормативно-правове забезпечення аналізу амортизації включає такі аспекти:

- стандарти: встановлюють вимоги до проведення аналізу амортизації;

- внутрішні стандарти компанії: розроблені компанією, вони деталізують процедури та вимоги аналізу амортизації відповідно до конкретних потреб компанії;
- етичні кодекси: визначають стандарти поведінки під час проведення аналізу, включаючи аналіз амортизації;
- інструкції та рекомендації: бухгалтерські організації випускають інструкції та рекомендації щодо аналізу амортизації, які надають деталізацію щодо певних аспектів аналізу.

Дотримання цих нормативно-правових вимог є важливим для забезпечення точності та достовірності фінансової інформації та для забезпечення відповідності стандартам і етичним стандартам у сфері обліку та аналізу.

Для обліку амортизації основних засобів нормативно-правовим документом є НП(С)БО 7 «Основні засоби», де амортизація визначається, як «систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [32].

Також для розрахунку амортизації необхідно розуміти, що вартістю, яка амортизується є «первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості» [32]. Для розрахунку амортизації необхідно мати і ліквідаційну вартість, яка згідно НП(С)БО 7, визначається як « сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів … за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажом (ліквідацією)» [32].

МСБО 16 «Основні засоби» під амортизацією визначає «систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації» [28], а у трактуванні терміну «сума, що амортизується» має своє значення, як «собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості» [28].

В Податковому кодексі України (надалі ПКУ) у визначенні амортизації конкретно розмежовуються необоротні активи, на які нараховується амортизація: основні засоби, інші необоротні та нематеріальні активи.

Дана відмінність прослідковується і у визначенні поняття «основні засоби». Так згідно ПКУ відмінністю основних засобів від НС(П)БО є те, що вони «призначаються для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 20000 грн» [41].

Отже, в податковому обліку, згідно наших досліджень, поняття основних засобів є більш змістовним і конкретним в порівнянні з фінансовим обліком.

Різниця очевидна у поняттях: «використання основних засобів тільки у господарській діяльності, вартісної ознаки належності активу до основних засобів та визначеного мінімального строку корисного використання за класифікаційними групами» [41].

Різниця в понятті «основні засоби» у фінансовому та податковому обліку має значення, коли підприємство є платником податку на прибуток. Адже, коли основний засіб оприбутковується і на нього необхідно нараховувати амортизацію, підприємству необхідно уточнити строк корисного використання його. В даному випадку у платника податку на прибуток виникає два варіанти від яких залежить даний показник:

- рішення про незастосування податкових різниць – використовують строки, які «затверджені в наказі про облікову політику підприємства або в наказі про введення в експлуатацію відповідного об’єкту» [30];

- рішення про застосування податкових різниць – «повинні враховувати мінімальні строки згідно з ст. 138.3.3. ПКУ. Для таких підприємств відповідно 43-1 підрозділу 4 розділу ХХ ПКУ є можливість скористатися прискореною амортизацією» [30].

Виходячи з попереднього твердження, маємо мінімальні строки, на які повинні звертати увагу підприємства та які визначені ст. 138.3.3. ПКУ та 43-1 підрозділу 4 розділу ХХ ПКУ.

Зокрема, «ст.138.3.3 ПКУ визначено мінімально допустимі строки корисного використання (амортизації), які встановлені відповідно до класифікаційних груп основних засобів (згідно з ПКУ, існує 16 груп)» [30].

Також підприємство може скористатися і мінімально допустимими та прискореними строками амортизації основних засобів, які регламентовані 43-1 підрозділу 4 розділу XX ПКУ та відображені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4.

Мінімально допустимі та прискорені строки амортизації основних засобів

Групи	***Мінімально допустимі строки корисного використання, років (ст.138.3.3 ПКУ)***	***Прискорені строки амортизації основних засобів (п.43-1 підрозділу 4 розділу XX)***
Група 3 – передавальні пристрої	10	5
Група 4 – машини та обладнання	5	2
З них ЕОМ … та інші, вартість яких перевищує 20000 грн	2	2
Група 5 – транспортні засоби	5	2
Група 9 – інші основні засоби	12	5

Джерело: узагальнено за [41].

Скористатися прискореною амортизацією основних засобів та її строками можуть підприємства за виконанням певних умов:

- основні засоби придбані та введені в експлуатацію в період з 01.01.2020 по 31.12.2030р.;

- основні засоби є нові та використовуються тільки підприємством у господарській діяльності;

- «застосовуються мінімальні строки незалежно від бухгалтерських строків та даних ст.138.3.3 ПКУ» [30].

Аналіз амортизації основних засобів здійснюється бухгалтерами з урахуванням професійних вимог і стандартів, визначених у Кодексі професійну етику професійних бухгалтерів.

Отже, можна зазначити, що визначення амортизації основних засобів у нормативно-правових актах залежить від того, чи є підприємство платником податку на прибуток, а також від того, чи здійснюються податкові коригування при розрахунку відповідного податку.

У такому випадку підприємствам слід звертати увагу на наступні аспекти:

- вартість активу при його оприбуткуванні як основний засіб;
- термін корисного використання;
- розуміння того, що в податковому та фінансовому обліку можуть існувати різниці у нарахуванні амортизації до тих пір, поки визначення поняття "основний засіб" не буде гармонізовано на законодавчому рівні.

Згідно з Податковим кодексом України (ПКУ), поняття "основний засіб" містить чітко визначені критерії, які відрізняються від тих, що використовуються в нормативних актах з бухгалтерського обліку.

Отже, підприємства повинні точно дотримуватися нормативно-правових актів для безпомилкового ведення обліку та вносити зміни до наказу про облікову політику у разі змін у законодавстві.

На сучасному етапі, коли доступ до інформації стає швидшим і зручнішим завдяки інтернету, значна частина знань професійної спільноти мігрує з традиційних друкованих видань на онлайн-платформи.

Першими важливими джерелами інформації є блоги та веб-ресурси відомих професіоналів у сфері бухгалтерського обліку та фінансів. Це сайти бухгалтерських та консалтингових компаній, а також особисті блоги відомих експертів. Тут фахівці діляться своїми знаннями, аналізують актуальні питання та дають поради з власного практичного досвіду.

Далі варто звернутися до онлайн-спільнот та форумів для бухгалтерів. Це платформи, де експерти діляться своїм досвідом, ставлять запитання та

отримують відповіді. Тут можна знайти відповіді на практичні питання з обліку амортизації та взяти участь у живих дискусіях.

Документи та публікації на веб-платформах професійних організацій - ще одне важливе джерело інформації. Багато бухгалтерських організацій публікують дослідження, статті та рекомендації на своїх веб-сайтах, надаючи доступ до останніх подій у галузі.

Крім того, варто звернути увагу на відеоконтент на YouTube та інших відеоплатформах. Багато експертів діляться своїм досвідом і знаннями у відеоформаті, надаючи інформацію в доступній і зрозумілій формі.

Також не варто забувати про електронні журнали та публікації з цінною інформацією щодо обліку та аналізу амортизації.

1.4 Динаміка розвитку галузі сільського господарства та місце СТОВ "Дніпро-Н" в ній

Специфіка сільськогосподарського виробництва визначається низкою об'єктивних умов.

До факторів, що впливають на організацію та ефективність сільськогосподарського виробництва, відносяться сезонність та низька рентабельність.

Сільське господарство виникло ще в доісторичні часи, і сьогодні сільське господарство є самостійною галуззю і відіграє важливу роль у національній економіці. Характеристики сільськогосподарського сектору були проаналізовані багатьма дослідниками від минулого до сьогодення.

Особливості аграрного сектору аналізувалися дослідниками минулої та сучасної історії в численних працях, серед яких можна виділити наступні Буряковський В.В., Кармазін В.Ю., Карамбет С.В., Водразька О.А. [61]. та ін.

Сьогодні сільське господарство - це велика виробнича галузь, яка є частиною національної економіки. Також відрізняється від інших своїми

цілями, завданнями, місцем розташування, значенням, своєрідністю виробленої продукції, обсягами виробництва, засобами виробництва і робочою силою.

Він включає в себе ряд галузей економіки для виробництва і застосування (виробництво, переробка і збут) сільськогосподарської продукції.

Тому на агропромисловий комплекс припадає більша частина товарів, що продаються,

Ступінь розвитку цих галузей має значний вплив на добробут держави в цілому. Всі галузі, що входять до складу агропромислового комплексу, можна поділити наступним чином

- галузі, що виробляють товари, які служать засобами виробництва для сільського господарства (наприклад, будівництво сільськогосподарського обладнання, виробництво добрив, виробництво кормів);
- галузь виробництва в цілому;
- галузі пов’язані зі зберіганням, транспортуванням, реалізацією сільськогосподарської продукції [62].

Держава зацікавлена в тому, щоб усіма способами сприяти розвитку сільськогосподарського сектору, забезпечуючи тим самим національне продовольство і національну безпеку. Вона зацікавлена в забезпеченні національної безпеки.

Сільське господарство підрозділяється на рослинництво і тваринництво, які в свою чергу представлені наступними напрямками

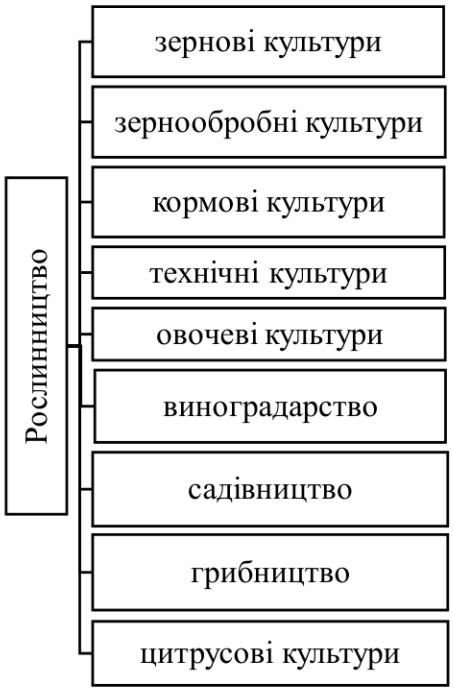

Рис. 1.2. *Підгалузі рослинництва.*

Служба державної статистики класифікує сільськогосподарських товаровиробників на такі групи:

- сільськогосподарські підприємства;
- селянські та фермерські господарства, що включають індивідуальних підприємців;
- господарства населення.

Категорія "сільськогосподарські підприємства" охоплює такі об'єкти: корпоративні об'єднання;

- товариства;
- товариства з обмеженою відповідальністю;
- державні та приватні акціонерні товариства;
- виробничі кооперативи;
- унітарні підприємства;
- підсобні господарства несільськогосподарських підприємств та установ.

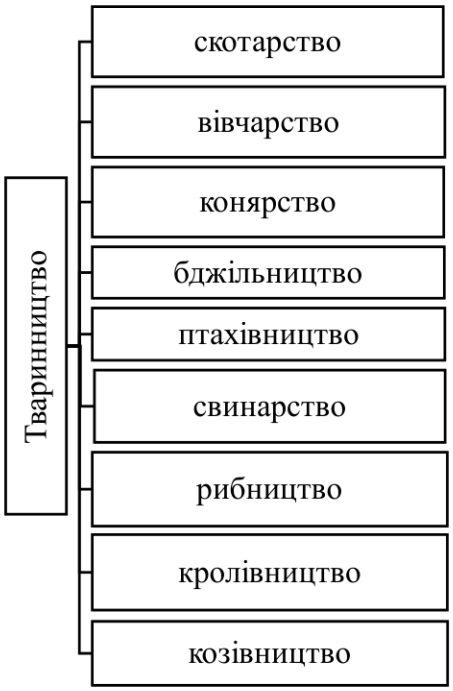

Рис. 1.3. *Підгалузі тваринництва*

До господарств населення належать особисті підсобні та інші індивідуальні господарства громадян у сільських і міських районах, господарства громадян, які мають земельні ділянки в садівничих, городницьких і дачних некомерційних об'єднаннях.

Селянське (фермерське) господарство - це об'єднання громадян, пов'язаних спорідненістю та/або власністю, які мають у спільній власності майно та спільно володіють ним. Вони займаються виробничою та іншою господарською діяльністю (виробництво, переробка, зберігання, транспортування та реалізація сільськогосподарської продукції), заснованою на особистій участі.

Держава надає певну підтримку підприємствам, які займаються сільським господарством, для розвитку галузі та забезпечення безпеки.

Таблиця 1.5.

Міри державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників

Міри	***Опис***
1) Надання бюджетних коштів.	Субсидування, яке надає бюджет сільськогосподарським підприємствам, довгий час є основною формою підтримки держави. державі необхідно знизити прямі субсидії до певного рівня, встановленого обмеженнями організації [63].

Продовження таблиця 1.5

2) Застосування особливих податкових режимів та податкових пільг	Сільськогосподарське підприємство повинно відповідати певним вимогам для того, щоб мати можливість застосувати пільги в процесі своєїдіяльності [64].
3) Здійснення закупівлі, зберігання, переробки та поставок сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства для державних та муніципальних потреб.	Держава може здійснювати закупівлі для того, щоб збільшити пропозицію за допомогою штучного збільшення попиту. Однак держава не може повністю регулювати ціни, через те, що вони залежать від ринкових факторів [65].
4) Митно-тарифне та нетарифне регулювання.	Держава має можливість встановити високі митні тарифи на продукцію привезену з за кордону і, таким чином, убезпечити вітчизняних виробників, тому що товари не зможуть конкурувати за ціною. Нетарифне регулювання - метод державного регулювання зовнішньої торгівлі товарами, що здійснюється шляхом введення кількісних обмежень та інших заборон та обмежень економічного характеру.
Інформаційне забезпечення сільськогосподарських товаровиробників та інших учасників ринку сільськогосподарської продукції.	Основою системи державного інформаційного забезпечення у сфері сільського господарства є інформація про стан і тенденції його розвитку, що розміщується в джерелах, доступних виробникам [66].

Отже, можемо зазначити, що сільське господарство не є провідною галуззю економіки, але відзначається значним розвитком і зростанням. Цьому сприяють різноманітні методи державного підтримки сільськогосподарських підприємців, впровадження яких є важливим для розвитку внутрішнього ринку та забезпечення національної безпеки країни.

Досліджуване сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро – Н» зареєстровано в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області для вирощування сільськогосподарських рослин, зокрема, зернових та олійних культур, вирощування сільськогосподарських тварин (ВРХ та свиней), допоміжної діяльності в рослинництві, а також гуртової торгівлі зерновою продукцією та насінням. Місцерозташування підприємства є вигідним з точки зору

кліматичних умов для бізнесу в галузі рослинництва та логістикою для реалізації вирощеної продукції.

Керівником підприємства є Андрій Іванович Кукса, а головним бухгалтером - Тетяна Миколаївна Галушка. Для більш детального ознайомлення з активами підприємства корисно провести аналіз його фінансового стану. Фінансовий стан відображає сукупність показників, що показують, як формуються та використовуються фінансові ресурси підприємства. Метою фінансового аналізу є оцінка фінансових результатів і стану підприємства, а також економічна діагностика майбутнього потенціалу. Цілі фінансового аналізу можна класифікувати так:

- виявлення змін у показниках фінансового стану;
- визначення факторів, що впливають на фінансовий стан;
- оцінка кількісних і якісних змін фінансового стану;
- оцінка фінансового стану на певну дату;
- визначення тенденцій у зміні фінансового стану підприємства.

Інформаційною основою фінансового аналізу є дані бухгалтерської звітності, перш за все форми №1 "Баланс", №2 "Звіт про фінансові результати", №3 "Звіт про рух грошових коштів", №4 "Звіт про власний капітал" та інші.

Фінансову інформацію можуть використовувати такі групи користувачів:

1. Власники підприємства, які проявляють особливий інтерес до його прибутковості, економічного зростання та ризиків;
2. Кредитори та інвестори, які цікавляться кредитоспроможністю та можливими вигодами від інвестицій;
3. Постачальники та контрагенти, яким важливі терміни оплати та динаміка зміни платоспроможності.

Аналіз фінансового стану підприємства включає такі етапи:

- загальна оцінка фінансового стану підприємства та зміни його фінансових показників за звітний період;
- аналіз фінансової стійкості підприємства;
- аналіз платоспроможності та ліквідності балансу підприємства;

- аналіз оборотності оборотних коштів;
- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням і використанням коштів (активів) та джерелами їх формування (пасивами), що представлені у формі балансу №1. Для оцінки динаміки фінансового стану підприємства статті балансу групуються за ознакою ліквідності (активи) та терміновості зобов'язань (пасиви).

Висновки до розділу 1

1. Сутність вищевикладеного зводиться до того, що основні засоби включають у себе фізичні активи, які використовуються організацією для виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або використання в адміністративних, соціальних чи культурних цілях. Щоб забезпечити безперервне функціонування основних засобів, необхідно регулярно проводити ремонт або заміну окремих частин та компонентів, які зношуються швидше, ніж сам основний засіб в цілому. Фізичний та моральний знос основних фондів може відбуватися як у процесі їх використання, так і в період їх невикористання.

На фізичний знос впливають такі фактори, як якість основного засобу, режим роботи виробничого об'єкта, якість його технічного обслуговування, характеристики технічних процесів і рівень захисту від зовнішніх факторів, а також якість робочої сили та її ставлення до основних фондів. Моральний знос обумовлений зростанням продуктивності праці та темпами технічного прогресу.

Фізичний знос частково компенсується ремонтом, а на практиці знос основних фондів визначається сумою нарахованої амортизації. Амортизація є

частиною вартості основного засобу, яка включається до собівартості виробленої продукції.

Облік амортизації на підприємствах передбачає вибір методу розрахунку відповідно до внутрішніх і зовнішніх стандартів, а також точне визначення балансової вартості основних засобів. Під час аналізу амортизації основних засобів бухгалтери повинні враховувати ефективність системи внутрішнього контролю, точність розрахунків амортизації, порівняння розрахунків з попередніми роками, дотримання компанією встановлених стандартів та облікову політику компанії.

Амортизаційна політика допомагає забезпечити послідовність у розрахунках амортизації та визначити вартість активів у фінансовій звітності. Вона має відповідати внутрішнім і зовнішнім стандартам та враховувати специфіку конкретного підприємства і його стратегію управління активами.

1. Зі сказаного раніше випливає, що амортизація основних засобів — це процес поступового зниження їх вартості у результаті фізичного зносу, морального або технічного застаріння. Це бухгалтерський метод розподілу вартості основних засобів протягом їхнього корисного терміну експлуатації. Цей процес дозволяє підприємствам розподілити витрати на придбання або виробництво основних засобів протягом їхнього корисного терміну використання, замінюючи таким чином вартість активу на витрати в кожному звітному періоді. Питання амортизації є досить актуальним, оскільки має багатоаспектну категорію. Розглядати амортизацію можна як з економічного, правового, так і з облікового аспектів. Дослідження даної теми є надзвичайно важливим і сьогодні. Амортизація розглядається як грошове вираження зносу, процес перенесення вартості засобів праці на створюваний продукт і як метод бухгалтерського обліку. У процесі використання основних засобів відбувається не лише амортизація, але й знос, який може бути фізичним або моральним. Амортизація виконує кілька функцій, серед яких важливі: відшкодування вартості зносу основних засобів, відтворювальна, накопичувальна,

регулювання (фіскальна), облікова та стимулювання. Кожна з цих функцій відіграє свою роль у ефективному управлінні активами підприємства.

2. Розглянувши нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу амортизації основних засобів, ми прийшли до наступних висновків.

У контексті нормативно-правового забезпечення обліку амортизації можна виділити бухгалтерські стандарти, податкове законодавство, а також накази та методичні рекомендації. Дотримання цих нормативно-правових вимог є важливим для забезпечення точності та достовірності фінансової інформації та для забезпечення відповідності стандартам і етичним стандартам у сфері обліку та аналізу.

До нормативно-правового забезпечення аналізу амортизації можна віднести стандарти, внутрішні стандарти компанії, етичні кодекси, інструкції та рекомендації. Для обліку амортизації основних засобів нормативно-правовим документом є НП(С)БО 7 «Основні засоби», а також МСБО 16 «Основні засоби», які визначають методику розподілу вартості активів на протязі їхнього корисного терміну використання. В Податковому кодексі України також встановлені правила та обмеження для розрахунку амортизації для податкових цілей. Різниця між концепціями основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку полягає у визначенні мінімальної вартості активу та строку його корисного використання.

3. Розглянувши специфіку сільськогосподарського виробництва та його організаційні особливості, ми прийшли до наступних висновків.

Сільське господарство виникло ще в доісторичні часи і є самостійною галуззю, яка відіграє важливу роль у національній економіці. Характеристики сільськогосподарського сектору були проаналізовані багатьма дослідниками від минулого до сьогодення, серед яких можна виділити наступних: Буряковський В.В., Кармазін В.Ю., Карамбет С.В., Водразька О.А.Сьогодні сільське господарство - це велика виробнича галузь, яка є частиною національної економіки. Воно включає в себе ряд галузей економіки для виробництва, переробки і збуту сільськогосподарської продукції.

Ця галузь має значний вплив на добробут держави в цілому. Держава зацікавлена в сприянні розвитку сільськогосподарського сектору, забезпечуючи тим самим національне продовольство і національну безпеку.

Сільське господарство підрозділяється на рослинництво і тваринництво, які в свою чергу представлені напрямками.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СТОВ "Дніпро-Н"

2.1 Економічно-організаційна характеристика СТОВ "Дніпро-Н" та організація бухгалтерського обліку на ньому

Підприємство СТОВ «Дніпро-Н» було зареєстровано 03.03.2000 року, а його статутний капітал складає 7 400,00 грн. Метою створення товариства є одержання прибутку (доходу) від діяльності, яка незаборонена чинним законодавством. Так, підприємство провадить діяльність в сфері громадського харчування. Основним видом діяльності організації за класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) є 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Таблиця 2.1

КВЕДи СТОВ «Дніпро-Н»

№	КВЕД	Пояснення
1	01.11	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
2	01.41	Розведення великої рогатої худоби молочних порід
3	01.45	Розведення овець і кіз
4	01.46	Розведення свиней
5	01.61	Допоміжна діяльність у рослинництві
6	46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин

Джерело: розроблено автором.

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю "ДНІПРО-Н" знаходиться за адресою: Україна, 51606, Дніпропетровська область, Верхньодніпровський район, село Пушкарівка, провулок Шкільний, будинок 3. Ця компанія була створена з метою здійснення сільськогосподарської діяльності. Основним видом її діяльності є вирощування культур зернових (крім рису), культур бобових і насіння культур олійних.

Крім того, вона зареєстрована для наступних видів діяльності:

- розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- розведення кіз і овець;
- розведення свиней;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.

Керівником підприємства є Анатолій Іванович Кукса. У компанії "ДНІПРО-Н" перебуває на обліку середньо 62 працівників. Структура підприємства включає адміністративний персонал, тракторну бригаду, автопарк, бригаду з рослинництва, складське господарство та службу охорони. Робочий тиждень на "ДНІПРО-Н" складає 40 годин. Початок робочого дня о 8:00, завершення о 17:00 з обідньою перервою з 12:00 до 13:00.

У сільському господарстві земельні ресурси є найважливішим, постійним і незамінним засобом виробництва. Це визначає докорінну відмінність аграрного сектору національного господарства від інших галузей. Земля, як природний ресурс, є просторовою базою для розміщення сільськогосподарського виробництва, внутрішньогосподарських доріг та об’єктів нерухомості, призначених для зберігання продукції.

На сьогоднішній день сільськогосподарське підприємство "Дніпро-Н" розпоряджається широким спектром сучасної техніки та обладнання, необхідного для ефективного виробництва та обробки сільськогосподарської продукції.

Техніка для обробітку ґрунту є одним із ключових напрямків діяльності підприємства. Перш за все, це - трактори складається з різних типів та потужностей, що дозволяє ефективно виконувати різноманітні сільськогосподарські роботи. До складу основних засобів також входять сучасні плуги, борони, дискові борони, культиватори, а також сівалки для різних культур. Збирання врожаю забезпечують самохідні комбайни, призначені для збирання зернових, кукурудзи, соняшнику та інших культур.

Засоби для зберігання та переробки продукції грають важливу роль у виробництві. На підприємстві є сховища для зберігання зерна, овочів та фруктів, ємкості для зберігання кормів, а також сушарки для зерна та сільськогосподарської продукції. Крім того, присутнє обладнання для переробки зерна, таке як млини, крупоробні лінії тощо.

Для забезпечення вчасної доставки продукції вони мають у своєму розпорядженні вантажні автомобілі та сільгосптехніку. Вона використовується для перевезення та розподілу добрив, пестицидів та інших матеріалів.

Спеціалізована техніка, така як оприскувачі для обробки рослин захисними препаратами, посівні комплекси для точного засіву та дозування добрив, а також системи поливу (крапельний, стрічковий полив), допомагають забезпечити високу якість вирощуваної продукції та максимальний врожай.

Підприємство також активно використовує інформаційні технології для оптимізації виробничих процесів. Системи GPS дозволяють точно виконувати засів, обробку та збір врожаю, а системи моніторингу ґрунту та рослин допомагають вчасно виявляти проблеми та швидко реагувати на них. Крім того, ми використовуємо спеціалізоване програмне забезпечення для обліку та управління сільськогосподарською діяльністю.

Для забезпечення безперебійної роботи техніки та обладнання на підприємстві завжди в наявності запасні частини та комплектуючі, а також обладнання для технічного обслуговування та ремонту.

Відповідно до вимог законодавства, на підприємстві побудовано обліковий процес, в рамках якого керівник має особливу відповідальність за організацію обліку. Це означає, що керівник має бути уважним і пильним у вирішенні питань, пов'язаних з фінансовим обліком та звітністю підприємства. В цілому, відповідальність керівника за організацію обліку на підприємстві полягає у забезпеченні відповідності всіх процесів та процедур вимогам законодавства та нормативних актів, а також у забезпеченні точності та достовірності фінансової інформації. Обліковий процес здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка

Тетяна Миколаївна (рис. 4). Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях.

Рис. 2.1. *Структура бухгалтерії СТОВ «Дніпро-Н»*

Фінансова та податкова звітність формується в комп'ютерній програмі Med.oc. Досліджуване підприємство зареєстровано в Податковій службі як платник ПДВ. Головним податком щодо діяльності СТОВ «Дніпро - Н» є єдиний податок 4 групи, об'єктом для його нарахування є земельні ділянки сільськогосподарського призначення. Також підприємство сплачує всі необхідні податки із заробітної плати та інших виплат фізичним особам, зокрема, паїв. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві. Консультації та відповіді на актуальні питання бухгалтери можуть отримати завдяки участі в бухгалтерських вебінарах.

Таким чином, обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка Тетяна Миколаївна. Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях. Організація обліку є оптимальною, всі

фахівці бухгалтерії мають вищу освіту з фаху та досвід роботи в галузі обліку і оподаткування. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» є автоматизованим за допомогою програми 1С: Бухгалтерія - 8.3. Фінансова та податкова звітність формується в комп'ютерній програмі Med.oc. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві.

Підбиваючи підсумки аналізу організаційно-економічної діяльності СТОВ "ДНІПРО-Н", важливо відзначити, що підприємство має задовільний рівень ресурсного забезпечення, необхідного для успішної та прибуткової господарської діяльності.

2.2 Методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з нарахування, переоцінки та списання зносу основних засобів

Аналіз амортизації основних засобів - це процес перевірки, оцінки та підтвердження правильності та відповідності розрахунків амортизації, проведеного підприємством, стандартам обліку, податковим законодавством та іншими вимогами. Аналіз амортизації є частиною загального аналізу фінансової звітності і має на меті забезпечити об'єктивність та достовірність фінансової інформації, пов'язаної з амортизацією активів підприємства.

До основних аспектів аналізу амортизації основних засобів можна віднести:

- оцінка внутрішнього контролю – бухгалтер оцінює систему внутрішнього контролю, яка регулює процес розрахунку амортизації. Це включає перевірку процедур контролю та регламентуючих документів;

- перевірка амортизаційної політики підприємства - бухгалтер аналізує амортизаційну політику підприємства, переконуючись, що вона відповідає

вимогам стандартів обліку та враховує специфічні особливості діяльності підприємства;

- правильність розрахунку амортизації - бухгалтер перевіряє правильність розрахунку амортизації, включаючи використання вірних методів та ставок, коректність визначення корисного терміну використання активу та залишкової вартості;

- перевірка відповідності законодавства - бухгалтер перевіряє відповідність розрахунків амортизації згідно податковим нормам та фінансовим;

- перевірка документації - бухгалтер переглядає відповідну документацію, яка підтверджує фактичний стан та вартість активів, а також проведені розрахунки амортизації;

- інформаційні повідомлення - бухгалтер може вимагати за необхідності додаткові інформаційні повідомлення від управління підприємства щодо різних аспектів амортизації;

- довірчі листи - у разі необхідності, бухгалтер може виписувати довірчі листи для підтвердження інформації від третіх сторін або експертів.

Аналіз амортизації основних засобів спрямований на забезпечення достовірності та відповідності процесів розрахунку амортизації основних засобів вимогам стандартів та законодавства, що допомагає забезпечити точність фінансової звітності підприємства.

Мета аналізу амортизації основних засобів полягає в перевірці та підтвердженні правильності та відповідності обліку амортизації основних засобів підприємства вимогам бухгалтерського обліку, податкового законодавства та інших відповідних нормативно-правових актів.

Аналіз амортизації допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші.

Аналіз амортизації основних засобів включає в себе ряд завдань, спрямованих на перевірку та підтвердження правильності та відповідності

розрахунків амортизації вимогам стандартів обліку та законодавства. Основні завдання аналізу амортизації основних засобів можуть включати:

- перевірка амортизаційних розрахунків – правильності амортизаційних розрахунків, включаючи вибір та застосування вірних методів та ставок;

- відповідність бухгалтерським та податковим стандартам;

- аналіз амортизаційної політики - для переконання в тому, що вони відповідають бухгалтерським стандартам та враховують особливості діяльності підприємства;

- визначення фізичного існування та готовності до використання основних засобів - виявлення та підтвердження фізичного існування активів, для яких нараховується амортизація, та їхньої готовності до використання;

- перевірка внутрішніх розпорядчих документів, які регламентують розрахунки амортизації;

- перевірка правильності визначення залишкової вартості та терміну корисного використання основного засобу;

- оцінка ефективності внутрішнього контролю, який регулює розрахунки амортизації та ведення обліку основних засобів;

- аналіз документації попередніх перевірок, перевірка реакцій підприємства на рекомендації бухгалтерів;

- взаємодія залучення за необхідності зовнішніх експертів чи експертних організацій для підтвердження технічних аспектів оцінки амортизації.

Ці завдання допомагають бухгалтеру впевнитися в тому, що розрахунки амортизації виконані правильно, а облік відповідає вимогам стандартів та законодавства.

Згідно МСФЗ 16 «Основні засоби» амортизація – це «систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації» [28]. Отже, під час проведення аналізу необхідно звернути увагу на вимоги до амортизації основних засобів, які наведені на рис. 2.2.

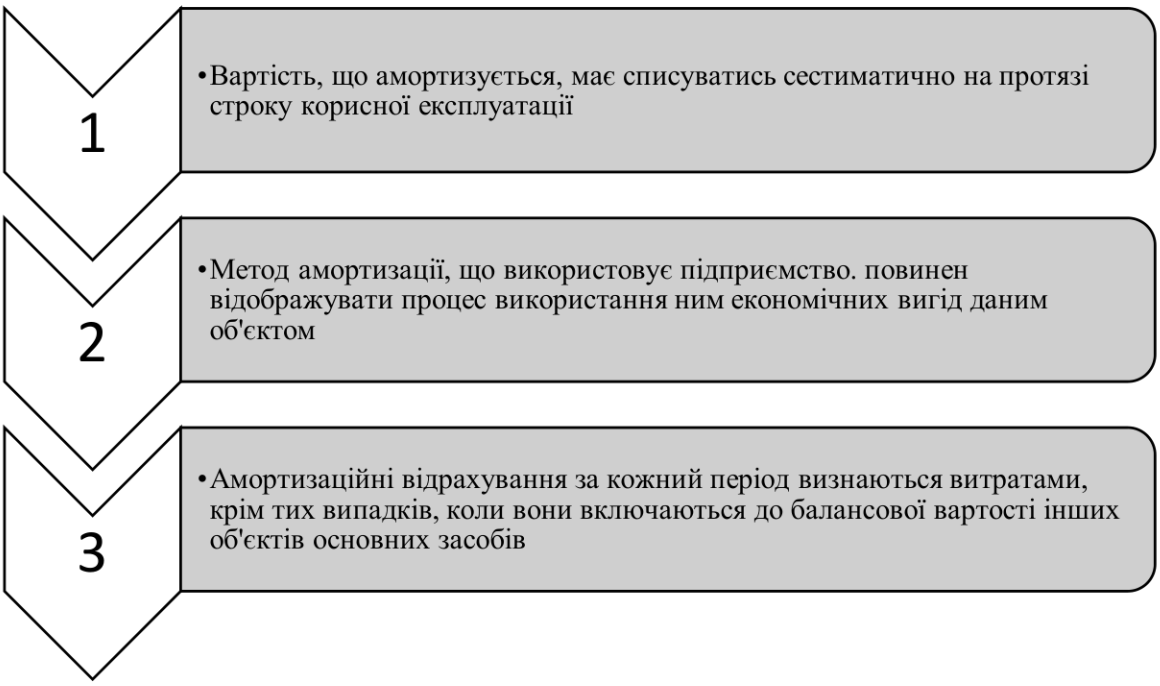

Рис.2.2. *Аспекти уваги бухгалтерів під час перевірки амортизації основних засобів.*

Отже, аналіз амортизації основних засобів допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші. Об'єктом аналізу амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Бухгалтер спрямовує свою увагу на перевірку цих елементів, щоб визначити, чи вони відповідають стандартам обліку та законодавчим вимогам.

Збільшення фінансового результату до оподаткування є наслідком декількох факторів. Розглянемо їх детальніше:

Фінансовий результат до оподаткування зростає за рахунок:

- нарахування амортизації на основні засоби та/або нематеріальні активи відповідно до національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- витрат на уцінку та втрати від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів;

- залишкової вартості окремого об’єкта основних засобів або нематеріальних активів при їх ліквідації або продажу;
- залишкової вартості окремого об’єкта невиробничих основних засобів та/або невиробничих нематеріальних активів при їх ліквідації або продажу;
- витрат на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів.

Так як аналіз амортизації основних засобів є складовою частиною аналізу основних засобів, що в свою чергу є частиною загальної перевірки підприємства, то дана перевірка сприяє ефективній діяльності підприємства.

У Відомостях про нарахування амортизації наведено дані про кожен об’єкт основних засобів, такі як кількість, початкова вартість, залишкова вартість, метод розрахунку зносу, ліквідаційна вартість, строк використання та сума нарахованого зносу. В результаті проведеної інвентаризації визначено загальну залишкову та початкову вартість всіх основних засобів, а також загальну суму зносу.

На основі цих даних проводиться бухгалтерський облік та складається аналіз рахунку 13. Розглянемо у таблиці 2.2 типові кореспонденції рахунків з обліку нарахування зносу на основні засоби.

Таблиця 2.2

Бухгалтерські проведення з обліку зносу основних засобів

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено знос реалізованих основних засобів	13	10
2	Нараховано амортизацію обладнання, що використовується у процесі виробництва продукції	23	13
3	Нараховано амортизацію на основні засоби загальновиробничого призначення	91	13
4	Нараховано амортизацію на основні засоби адміністративного призначення	92	13
5	Нараховано амортизацію на основні засоби, що забезпечують збут товарів	93	13
6	Списано суму зносу на інші витрати діяльності	949	13

Джерело: сформовано автором на основі [46]

Вартість основних засобів може змінюватися через коливання на ринку, тому підприємствам необхідно періодично переглядати та коригувати їхню вартість в бухгалтерському обліку.

Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів відрізняється на більш ніж 10% від його справедливої вартості на дату складання балансу, підприємство проводить переоцінку цього об'єкта. При цьому, якщо один об'єкт переоцінюється, то на ту саму дату переоцінюються всі об'єкти відповідної групи основних засобів.

Норми Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 "Основні засоби" (далі - П(С)БО 7), затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квітня 2000 року, та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 8 "Нематеріальні активи" (далі - П(С)БО 8), затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 242 від 18 жовтня 1999 року, стосуються основних засобів та нематеріальних активів, які не використовуються в господарській діяльності України. Останнє передбачає визнання вартості основних засобів і нематеріальних активів, які є внеском до статутного капіталу підприємства, та нарахування амортизації.

Пунктом 7 П(С)БО 7 та пунктом 10 П(С)БО 8 передбачено визнання матеріальних і нематеріальних необоротних активів на балансі за первісною вартістю.

Первісною вартістю необоротних активів, внесених до статутного капіталу підприємства, визнається справедлива вартість, погоджена засновниками (учасниками) підприємства, з урахуванням витрат, зазначених у пункті 8 НП(С)БО 7 (абзац другий пункту 10 НП(С)БО 7).

Відповідно до пункту 8 НП(С)БО7 до первісної вартості об'єкта основних засобів включаються такі витрати

- суми, що сплачуються постачальникам та підрядникам об'єкта основних засобів за виконання будівельно-монтажних робіт (за винятком непрямих податків);

- реєстраційні збори, загальнодержавні податки та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (набуттям) прав на об'єкт основних засобів

- суми ввізного мита.

- суми непрямих податків, пов'язаних з придбанням (створенням) матеріальних необоротних активів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);

- витрати на страхування ризику доставки основного засобу.

- витрати, пов'язані з транспортуванням, установкою, монтажем і налагодженням об'єкта основних засобів

- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням нематеріального активу до стану, в якому він придатний для використання у запланованих цілях.

Первісною вартістю нематеріального активу, включеного до статутного капіталу підприємства, визнається справедлива вартість, погоджена засновниками (учасниками) підприємства, з урахуванням витрат, зазначених у п. 11 НП(С)БО 8 (п. 14 НП(С)БО 8).

Абзац другий пункту 11 П(С)БО 8 11 НП(С)БО 8 визначено, що первісна вартість придбаних нематеріальних активів складається з ціни (вартості) придбання (без урахування отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з їх придбанням, і витрат на доведення їх до стану, в якому вони придатні для використання за призначенням.

Враховуючи вищевикладене, оскільки податковий облік не встановлює обмежень щодо амортизації основних засобів та нематеріальних активів, які формують балансову вартість підприємства, основні засоби та нематеріальні активи, які призначені для використання у господарській діяльності платника податку, амортизуються відповідно до пункту 138.3 статті 138 Податкового кодексу.

При цьому амортизація нараховується за справедливою вартістю, погодженою засновником (учасником) підприємства, з урахуванням витрат,

передбачених п. 8 НП(С)БО 7 та п. 11 НП(С)БО 8 (п. 10 НП(С)БО 7 та п. 14 НП(С)БО 8).

Зменшення вартості основних засобів в процесі їх використання є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку. Амортизація — це процес поступового відображення вартості основних засобів у фінансовій звітності компанії. Нижче розглянемо різні методи розрахунку амортизації основних засобів та їхні приклади застосування в практиці.

1)Прямолінійний метод

Основний засів введено в експлуатацію у грудні 2020 року, Первісна вартість – 80 000 грн, ліквідаційна вартість – 1 000 грн. Строк корисного використання – 5 років. Отже, вперше амортизація буде нарахована у січні 2021 року.

- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)/5=15 800 грн – сума за 2021 рік
- Роки 2022, 2023, 2024, 2025 буде нараховуватись сума 15 800 грн
- Місячна амортизація=15 800/12 = 1 316,67 грн

2)Зменшення залишкової вартості

Річна норма амортизації = $1 - \sqrt{\frac{1000}{80000}} = 0{,}5837$

1-й рік:

- Річна амортизація = 80 000*0,5837= 46 697,87 грн.
- Місячна амортизація=46 697,87 /12 = 3 891,49 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 80 000 – 46 697,87 =33 302,13грн.

2-й рік:

- Річна амортизація = 33 302,13*0,5837= 19 439,23 грн.
- Місячна амортизація=19 439,23 /12 = 1 619,94грн
- Залишкова вартість в кінці року = 33 302,13– 19 439,23 =13 862,8 грн.

3-й рік;

- Річна амортизація = 13 862,8*0,5837= 8 092,1 грн.
- Місячна амортизація=8 092,1 /12 = 674,34 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 13 862,8– 7 055,91 = 8 092,1 грн.

4-й рік:

- Річна амортизація = 8 092,1 *0,5837= 3 368,55грн.
- Місячна амортизація=3 368,55/12 = 280,71грн
- Залишкова вартість в кінці року = 8 092,1 – 3 368,55=2 402,24 грн.

5-й рік:

- Річна амортизація = 2 402,24 *0,5837= 1 402,24грн.
- Місячна амортизація=1 402,24/12 = 116,85 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 2 402,24 – 1 402,24=1 000 грн.

3) Прискорене зменшення залишкової вартості

Річна норма амортизації = 2*1/5=0,4

1-й рік:

- Річна амортизація = 80 000*0,4 = 32 000 грн
- Місячна амортизація = 32 000/12 = 2 666,67 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 80 000 - 32 000 = 48 000 грн

2-й рік:

- Річна амортизація = 48 000*0,4=19 200 грн
- Місячна амортизація=19 200/12=960 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 48 000-19 200 = 28 200 грн

3-й рік;

- Річна амортизація = 28 200 *0,4=11 520 грн
- Місячна амортизація=11 520/12=1 600 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 28 200 - 11 520 = 16 680 грн

4-й рік:

- Річна амортизація = 16 680*0,4=6 672 грн
- Місячна амортизація=6 672/12=556 грн
- Залишкова вартість в кінці року = 16 680 - 6 672 = 10 008 грн

5-й рік:

- Річна амортизація = 79 000 –(32 000+19 200+11 520 +6 672) = 9 608 грн.
- Місячна амортизація=9 608/12=800,67 грн

4) Кумулятивний

Роки корисного використання = 1+2+3+4+5=15

1-й рік:

- Кумулятивний коефіцієнт = 5/15;
- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)*5/15 = 26 333,33 грн
- Місячна амортизація = 26 333,33 /12 = 2 194,44 грн

2-й рік:

- Кумулятивний коефіцієнт = 5/15;
- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)*5/15 = 21 066,67 грн
- Місячна амортизація = 21 066,67 /12 = 1 755,55 грн

3-й рік;

- Кумулятивний коефіцієнт = 3/15;
- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)*3/15 = 15 800 грн
- Місячна амортизація = 15 800 /12 = 1 316,66 грн

4-й рік:

- Кумулятивний коефіцієнт = 2/15;
- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)*2/15 = 10 533,33 грн
- Місячна амортизація = 10 533,33 /12 = 879,44 грн

5-й рік:

- Кумулятивний коефіцієнт = 1/15;
- Річна амортизація = (80 000 – 1 000)*1/15 = 5 266,67 грн
- Місячна амортизація = 5 266,67 /12 = 438,89 грн

5) Виробничий

Додамо до попередньої умови ще те, що заплановано виробити 900 000 од. Але фактично було вироблено:

- 1 рік – 170 000 од.;
- 2 рік – 150 000 од.;
- 3 рік – 180 000 од.;
- 4 рік – 160 000 од.;
- 5 рік – 140 000 од.

Усього: 800 000 од.

Виробнича ставка амортизації = (80 000 - 1000)/900 000 = 0,0877

Річна амортизація:

1 рік – 170 000 * 0,0877 = 14 909 грн.

2 рік – 150 000 * 0,0877 = 13 155 грн.

3 рік – 180 000 * 0,0877 = 15 786 грн.

4 рік – 160 000 * 0,0877 = 14 032 грн.

5 рік – 140 000 * 0,0877 = 12 278 грн.

Амортизація є важливою складовою фінансового обліку, яка дозволяє компаніям поступово відображати вартість своїх основних засобів. Вище ми розглянули різні методи розрахунку амортизації. Кожен з цих методів має свої переваги і недоліки, але вибір конкретного методу залежить від потреб і характеру бізнесу компанії.

Переоцінка основних засобів (ОЗ) полягає в перегляді їх залишкової вартості та її приведенні до рівня справедливої вартості. Вирішення про проведення переоцінки ОЗ залежить від власного розсуду підприємства. Згідно з листом Міністерства фінансів від 20.03.2003 № 053-2940, це є правом підприємства, а не його обов'язком.

Переоцінку ОЗ можна проводити в тому випадку, якщо залишкова вартість активу на дату балансу значно відрізняється від його справедливої вартості (згідно з пунктом 16 НП(С)БО 7 «Основні засоби»).

Результатом переоцінки може бути:

- Дооцінка - коли залишкова вартість активу менша за його справедливу вартість. Це вигідно, якщо підприємство прагне підвищити свою капіталізацію, щоб залучити інвесторів або зміцнити своє фінансове становище для отримання кредиту. Дооцінка має позитивний вплив на показник чистих активів.

Приклад.

Первісна вартість основного засобу становить 50 000 грн, знос – 38 000 грн. залишкова вартість – 12 000 грн., справедлива вартість – 25 000 грн.

- Індекс переоцінки = 25 000/12 000 = 2,0833
- переоцінена первісна вартість = 50 000*2,0833 = 104 165 грн.
- переоцінений знос = 38 000*2,0833 = 79 165,4 грн.
- переоцінена залишкова вартість = 104 165 – 79 165 = 25 000 грн.

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Збільшено первісну вартість на суму дооцінки (104 165 – 50 000)	10	423	54 165
2	Збільшено знос на суму переоцінки (79 165,4 – 28 000)	423	13	51 165,4

- Уцінка - коли залишкова вартість активу більша за його справедливу вартість. Це дає змогу зменшити податок на прибуток для платників з низьким рівнем доходів, а також для платників ПДВ, які продають або безоплатно передають основні засоби.

Первісна вартість основного засобу становить 50 000 грн, знос – 38 000 грн. залишкова вартість – 12 000 грн., справедлива вартість – 25 000 грн.

- Індекс переоцінки = 25 000/12 000 = 2,0833
- переоцінена первісна вартість = 50 000*2,0833 = 104 165 грн.
- переоцінений знос = 38 000*2,0833 = 79 165,4 грн.
- переоцінена залишкова вартість = 104 165 – 79 165 = 25 000 грн.

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Збільшено первісну вартість на суму дооцінки (104 165 – 50 000)	13	10	54 165
2	Збільшено знос на суму переоцінки (79 165,4 – 28 000)	975	10	51 165,4

Необхідність аналізу амортизації основних засобів зумовлює факт, що основна інформація про стан об’єкту перевірки міститься в бухгалтерських документах та звітності. В свою чергу аналіз дозволяє встановити стан наявності основних засобів їх облік, нарахування амортизації.

2.3 Особливості обліку амортизації з метою оподаткування

Нарахування амортизації здійснюється в складі витрат того виробничого підрозділу, в якому використовується основний засіб. Тому дуже важливо організувати облік нарахування амортизації для точного відображення розміру витрат на виробництво. В досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування.

В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття місяця». В Журналі операцій додається документ і обирається елемент «Основні засоби». Після автоматичного заповнення документа потрібно активувати опцію «Провести документ», в результаті чого формуються бухгалтерські проведення. Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі «Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів». Нарахування зносу відображається в кореспонденції з рахунком відповідних витрат, зокрема, 231 «Рослинництво» - для тих основних засобів, які використовуються на окремому об’єкті обліку в галузі рослинництва, 232 «Тваринництво» - для тих основних засобів, які використовуються на окремому об’єкті обліку в галузі тваринництва, але частіше використовується рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», оскільки більшість основних засобів бере участь у виробничому процесі на декількох об’єктах обліку. В кінці звітного періоду сума нарахованої амортизації на

рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» розподіляється на окремі об'єкти обліку пропорційно базі розподілу.

Таким чином, в досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування. В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття місяця». Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі «Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів» в кореспонденції з рахунком відповідних витрат.

Схему облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» наведено на рис. 2.3

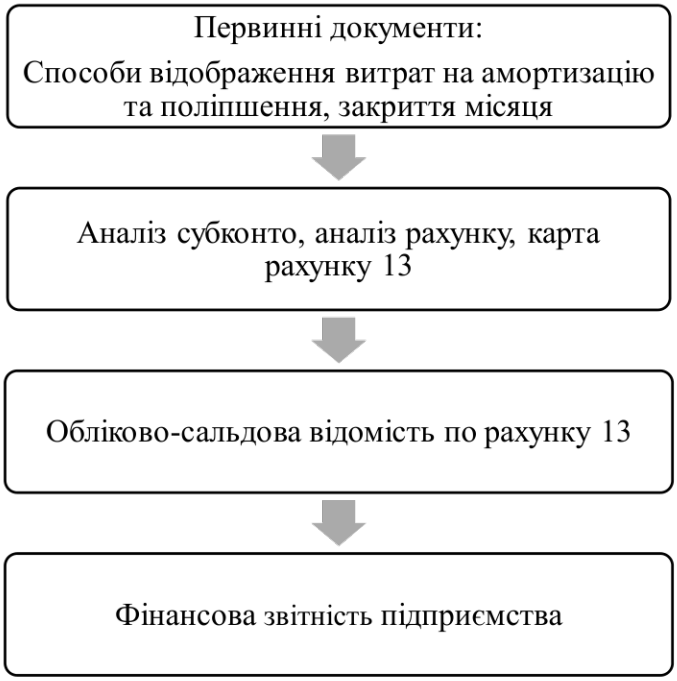

Рис. 2.3. *Схема облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»*

Порядок розрахунку амортизації основних засобів або нематеріальних активів з метою визначення об'єктів оподаткування викладено у статті 138.3.3 Закону № 2755-VI від 2 грудня 2010 року "Про Податковий кодекс України" ("ПКУ"), зі змінами та доповненнями.

Відповідно до статті 138.3.1 ПКУ амортизація основних засобів та нематеріальних активів нараховується відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням обмежень, визначених пунктом 14.1.138 ПКУ, пунктом 14.1.138 ПКУ, статтею 138 ПКУ. При цьому враховуються обмеження, визначені абзацом третім підпунктів 138.3.2 - 138.3.4 ст. 138 ПКУ.

У таких розрахунках застосовуються методи амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Для цілей розрахунку амортизації відповідно до положень пункту 138.3 статті 138 ПКУ вартість придбання основних засобів та нематеріальних активів визначається без урахування будь-якої переоцінки (уцінки, дооцінки), проведеної відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

З метою збереження основних засобів амортизація не нараховується на період, коли вони не використовуються в господарській діяльності (не перебувають в експлуатації).

Відповідно до пп. 138.3.3 ПКУ, пп. 138.3.2, не підлягають амортизації та визнаються витратами у складі відповідних фінансових ресурсів

- гудвіл
- витрати на придбання/самостійне виготовлення невиробничих необоротних активів та невиробничих нематеріальних активів
- витрати на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інше поліпшення невиробничих необоротних активів та невиробничих нематеріальних активів.

Терміни "невиробничі основні засоби" та "невиробничі нематеріальні активи" означають відповідно основні засоби та нематеріальні активи, які не призначені для використання в господарській діяльності платника податку.

Зведені звіти про основні засоби (ОЗ) та інші групи необоротних активів наведені у таблиці., а також методи амортизації, що застосовуються до них, відіграють важливу роль в управлінні корпоративними фінансами. Амортизація є важливим інструментом управління активами, який розподіляє вартість основних засобів протягом різних періодів їх корисного використання. Цей звіт є цінним доповненням до фінансової звітності та надає детальну інформацію про статті та методи амортизації, що використовуються у фінансовому аналізі, плануванні та управлінні активами. Він допомагає краще зрозуміти фінансовий стан компанії та приймати обґрунтовані бізнес-рішення щодо активів.

Зменшення фінансового результату до оподаткування може мати різні причини, які визначені відповідно до податкового законодавства України. Розглянемо основні фактори, які призводять до зменшення фінансового результату до оподаткування згідно зі статтею 138 Податкового кодексу України:

- розрахована амортизація основних засобів та/або нематеріальних активів відповідно до статті 138 Податкового кодексу України;
- втрата частини вартості об’єкта основних засобів або нематеріальних активів при їх ліквідації або продажу згідно зі статтею 138 ПКУ;
- дооцінка основних засобів або нематеріальних активів в межах раніше віднесених до витрат уцінки за національними або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;
- відновлення корисності основних засобів або нематеріальних активів за рахунок витрат, раніше віднесених до втрат від зменшення корисності відповідно до національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- витрати на придбання, ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів та/або нематеріальних активів, у тому числі витрати, раніше віднесені до

витрат згідно з національними або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, при їх продажу.

Відповідно до ст. 145.1.ПКУ основні засоби та інші необоротні активи поділяються на такі групи:

група 1 - земельні ділянки (мінімально допустимі строки корисного використання не встановлені);

група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом (мінімально допустимі строки корисного використання - 15 років);

група 3 – будівлі (мінімально допустимі строки корисного використання - 20 років), споруди (мінімально допустимі строки корисного використання - 15 років), передавальні пристрої (мінімально допустимі строки корисного використання - 10 років);

група 4 - машини та обладнання (мінімально допустимі строки корисного використання - 5 років). З них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень (мінімально допустимі строки корисного використання - 2 роки);

група 5 - транспортні засоби (мінімально допустимі строки корисного використання - 5 років);

група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі) (мінімально допустимі строки корисного використання - 4 роки);

група 7 – тварини (мінімально допустимі строки корисного використання - 6 років);

група 8 - багаторічні насадження (мінімально допустимі строки корисного використання - 10 років);

група 9 - інші основні засоби (мінімально допустимі строки корисного використання – 12 років);

група 10 - бібліотечні фонди (мінімально допустимі строки корисного використання не встановлені);

група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи (мінімально допустимі строки корисного використання не встановлені);

група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди (мінімально допустимі строки корисного використання - 5 років);

група 13 - природні ресурси (мінімально допустимі строки корисного використання не встановлені);

група 14 - інвентарна тара (мінімально допустимі строки корисного використання – 6 років);

група 15 - предмети прокату (мінімально допустимі строки корисного використання – 5 років);

група 16 - довгострокові біологічні активи 7 (мінімально допустимі строки корисного використання – 7 років).

Таблиця 2.3

Перелік груп ОЗ та інших необоротних активів та методи амортизації, що можна до них застосувати.

Група ОЗ та інших необоротних активів	Методи нарахування амортизації				
	Прямолінійний	Зменшення залишкової вартості	Прискорене зменшення залишкової вартості	Кумулятивний	Виробничий
1	-	-	-	-	-
2	+	+	-	+	+
3	+	+	-	+	+
4	+	+	+	+	+
5	+	+	+	+	+
6	+	+	-	+	+
7	+	+	-	+	+
8	+	+	-	+	+
9	+	-	-	-	+
10	Використовується один із методів, встановлених п.145.1.6 ПКУ				

Продовження таблиці 2.3

11					
12	+	-	-	-	+
13	-	-	-	-	-
14	+	-	-	-	+
15	+	-	-	-	+
16	+	+	-	+	+

Амортизація нараховується протягом строку корисного використання об’єкта, що стає активом підприємства. Процес призупиняється під час модернізації, реконструкції, добудови, дообладнання та консервації. Річна сума амортизації обчислюється як вартість, яка амортизується протягом очікуваного періоду використання об’єкта основних засобів, застосовуючи прямолінійний метод розрахунку.

2.4 Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Враховуючи вплив суми зносу активів на розмір витрат виробництва та показники ефективності діяльності важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. В Наказі про облікову політику потрібно приділити увагу обліку нарахування амортизації в організаційній, методичній та складовій частині.

Зокрема, в організаційній частині потрібно визначити сферу відповідальності щодо обліку амортизації основних засобів, що дозволить контролювати обліковий процес відповідно до чітко встановлених функціональних обов’язків осіб, причетних до нарахування зносу основних засобів. Методична складова облікової політики передбачає визначення ліквідаційної вартості основних засобів, термінів корисного використання основних засобів та методів амортизації основних засобів. Важливим є аналіз впливу суми нарахованої амортизації за обраним методом на показники ефективності діяльності і прийняття управлінського рішення щодо оптимального методу нарахування амортизації або поєднання декількох для

різних груп активів. Технічна складова має містити графік документообігу в частині нарахування амортизації основних засобів та визначення форм внутрішньої управлінської звітності щодо впливу суми зносу на показники ефективності діяльності.

Для підвищення ефективності та оперативності вирішення завдань, пов'язаних з обліком основних засобів підприємства, важливо звернути увагу на питання, що виникають під час аналізу сутності, складу та класифікації цих засобів в економічній науці. Діючі методики нарахування амортизації та обліку зносу також потребують дослідження.

Вплив системи обліку на підприємстві є важливим для виявлення шляхів вдосконалення методів аналізу матеріально-технічної бази підприємства. Для забезпечення повного та достовірного обліку та управління інформацією рекомендується:

- Вдосконалити методику обліку при отриманні основних засобів в системі аналітичних рахунків для спрощення бухгалтерського обліку.
- Розробити модель економічного механізму амортизації, яка сприятиме вирішенню фінансових та внутрішньогосподарських проблем обліку. Запропонувати алгоритм вибору методики амортизації в залежності від типу основного засобу. Розглянути можливість розділення основних засобів на дві категорії: засоби, пов'язані з виробництвом, обслуговуючі та допоміжні, та засоби, які є складовою інфраструктури підприємства.
- Вдосконалити метод обліку витрат на ремонт основних засобів для підвищення ефективності управління витратами.
- Розробити моделі залежності витрат від віку обладнання, що дозволить більш ефективно планувати ремонт основних засобів.

Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві, наведені на рис. 2.4, сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень.

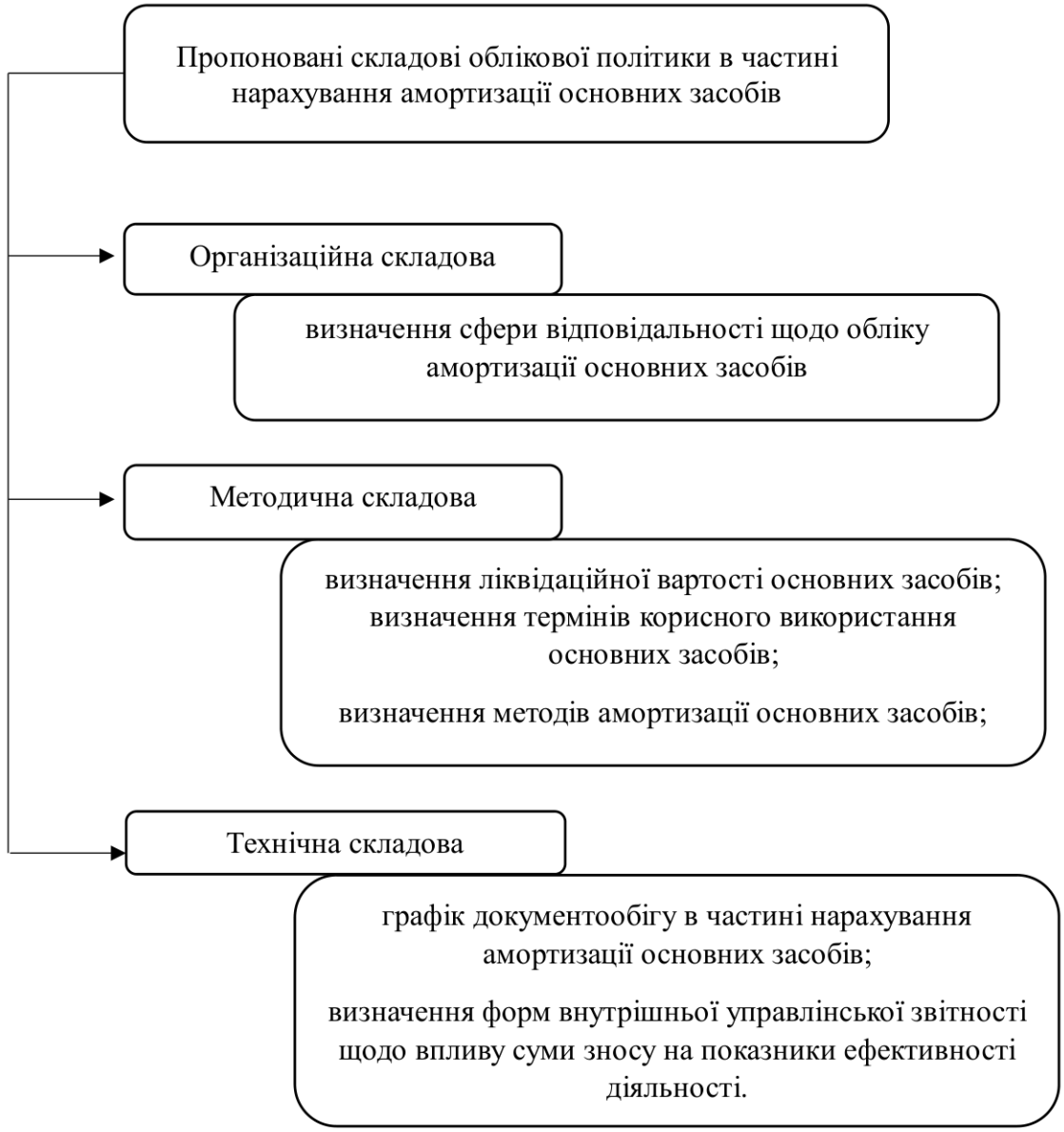

Рис. 2.4. *Пропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»*

В контексті пропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку в контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Показники управлінського обліку формуються на основі даних фінансового обліку та групуються таким чином, щоб менеджери підприємства мали змогу діагностувати проблемні аспекти та визначити напрями їх усунення. Зокрема, узагальнені дані щодо залишкової вартості основних засобів в розрізі виробничих підрозділів дозволить прийняти

рішення щодо необхідності поповнення складу основних засобів. Узагальнена інформація щодо витрат в частині нарахованої амортизації дасть можливість сформувати політику ціноутворення, особливо високотехнологічних послуг (наприклад, надання послуг цифрового землеробства за допомогою дронів).

Сума залишкової вартості основних засобів формує показники Балансу (Звіту про фінансовий стан), на основі яких здійснюється аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства, тому доцільним є аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

Пропонована форма управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів наведена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Пропонована форма управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Показник	Фактичний рівень	Прогнозний рівень	Призначення
Операційна складова			
Залишкова вартість основних засобів в розрізі виробничих підрозділів			Прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів
Витрати в частині нарахованої амортизації			Прийняття рішень щодо ціноутворення
Фінансова-аналітична складова			
Показники забезпеченості основними засобами			Формування показників структури Балансу для аналізу Визначення показників ліквідності та платоспроможності
Визначення показників ефективності використання основних засобів			
Інвестиційна складова			
Питома вага суми амортизації в сумі валового прибутку			Визначення ефективності інвестиційного проекту

Таким чином, важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації

основних засобів в досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень. В контексті пропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку щодо впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Застосування запропонованої форми управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги, аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

Висновки для розділу 2

1. Підсумовуючи, СТОВ "ДНІПРО-Н" займається сільськогосподарською діяльністю з вирощування зернових, бобових, насіння культур олійних, а також розведенням великої худоби, кіз, овець і свиней.

2. Отже, можна дійти висновку, що аналіз амортизації основних засобів є важливою складовою загального аналізу фінансової звітності підприємства. Він спрямований на забезпечення об'єктивності та достовірності фінансової інформації, пов'язаної з амортизацією активів. Основні аспекти аналізу включають оцінку внутрішнього контролю, перевірку амортизаційної політики, правильність розрахунку амортизації та відповідність законодавству. Мета аналізу полягає в перевірці та підтвердженні правильності та відповідності обліку амортизації вимогам бухгалтерського обліку та законодавства. Аналіз амортизації допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що є важливим для всіх зацікавлених сторін.

3. Розглянувши організацію обліку амортизації основних засобів на досліджуваному підприємстві, ми прийшли до наступних висновків. На підприємстві нарахування амортизації здійснюється за прямолінійним методом нарахування, що закріплено у Наказі про облікову політику. Для налаштування процесу нарахування амортизації використовується програмне забезпечення, де вказується метод нарахування та рахунок витрат. Процедура нарахування амортизації включає створення документу "Закриття місяця" в кінці кожного періоду. Суми нарахованої амортизації накопичуються в документі "Аналіз субконто" та оборотно-сальдовій відомості по відповідному рахунку. Для бухгалтерського відображення сум нарахованого зносу використовується рахунок 13 "Знос", субрахунок 131 "Знос основних засобів", які кореспондують з відповідними рахунками витрат.

4. Ураховуючи вплив суми зносу активів на розмір витрат виробництва та показники ефективності діяльності, нарахування амортизації основних засобів стає ключовою складовою облікового процесу. Наказ про облікову політику повинен включати в себе детальний опис процедур нарахування амортизації в організаційній, методичній та технічній частинах.

Організаційна складова передбачає чітке визначення відповідальних осіб за облік амортизації, що забезпечить ефективний контроль за процесом. Методична частина облікової політики передбачає визначення термінів корисного використання основних засобів та методів їх амортизації.

Важливим етапом є аналіз впливу суми нарахованої амортизації на показники ефективності діяльності, що дозволить приймати управлінські рішення щодо оптимального методу нарахування амортизації. Технічна складова облікової політики має включати графіки документообігу та форми внутрішньої управлінської звітності.

Запропоновані складові облікової політики в досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень. Важливим є розвиток управлінського обліку з урахуванням впливу суми зносу на показники

ефективності діяльності. Застосування управлінської звітності в частині нарахування амортизації забезпечить оптимізацію управлінських рішень щодо поповнення складу основних засобів та розробку політики ціноутворення.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СТОВ "Дніпро-Н"

3.1 Теоретико-методичні аспекти аналізу амортизації основних засобів

Аналіз амортизації основних засобів - це процес перевірки, оцінки та підтвердження правильності та відповідності розрахунків амортизації, проведеного підприємством, стандартам обліку, податковим законодавством та іншими вимогами. Аналіз амортизації є частиною загального аналізу фінансової звітності і має на меті забезпечити об'єктивність та достовірність фінансової інформації, пов'язаної з амортизацією активів підприємства.

До основних аспектів аналізу амортизації основних засобів можна віднести:

- оцінка внутрішнього контролю – бухгалтер оцінює систему внутрішнього контролю, яка регулює процес розрахунку амортизації. Це включає перевірку процедур контролю та регламентуючих документів;

- перевірка амортизаційної політики підприємства - бухгалтер аналізує амортизаційну політику підприємства, переконуючись, що вона відповідає вимогам стандартів обліку та враховує специфічні особливості діяльності підприємства;

- правильність розрахунку амортизації - бухгалтер перевіряє правильність розрахунку амортизації, включаючи використання вірних методів та ставок, коректність визначення корисного терміну використання активу та залишкової вартості;

- перевірка відповідності законодавства - бухгалтер перевіряє відповідність розрахунків амортизації згідно податковим нормам та фінансовим;

- перевірка документації - бухгалтер переглядає відповідну документацію, яка підтверджує фактичний стан та вартість активів, а також проведені розрахунки амортизації;

- інформаційні повідомлення - бухгалтер може вимагати за необхідності додаткові інформаційні повідомлення від управління підприємства щодо різних аспектів амортизації;

- довірчі листи - у разі необхідності, бухгалтер може виписувати довірчі листи для підтвердження інформації від третіх сторін або експертів.

Аналіз амортизації основних засобів спрямований на забезпечення достовірності та відповідності процесів розрахунку амортизації основних засобів вимогам стандартів та законодавства, що допомагає забезпечити точність фінансової звітності підприємства.

Мета аналізу амортизації основних засобів полягає в перевірці та підтвердженні правильності та відповідності обліку амортизації основних засобів підприємства вимогам бухгалтерського обліку, податкового законодавства та інших відповідних нормативно-правових актів.

Аналіз амортизації допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші.

Аналіз амортизації основних засобів включає в себе ряд завдань, спрямованих на перевірку та підтвердження правильності та відповідності розрахунків амортизації вимогам стандартів обліку та законодавства.

Основні завдання аналізу амортизації основних засобів можуть включати:

- перевірка амортизаційних розрахунків - правильності амортизаційних розрахунків, включаючи вибір та застосування вірних методів та ставок;

- відповідність бухгалтерським та податковим стандартам; - аналіз амортизаційної політики - для переконання в тому, що вони відповідають бухгалтерським стандартам та враховують особливості діяльності підприємства;

- визначення фізичного існування та готовності до використання основних засобів - виявлення та підтвердження фізичного існування активів, для яких нараховується амортизація, та їхньої готовності до використання;

- перевірка внутрішніх розпорядчих документів, які регламентують розрахунки амортизації;

- перевірка правильності визначення залишкової вартості та терміну корисного використання основного засобу;

- оцінка ефективності внутрішнього контролю, який регулює розрахунки амортизації та ведення обліку основних засобів;

- аналіз документації попередніх перевірок, перевірка реакцій підприємства на рекомендації;

- взаємодія залучення за необхідності зовнішніх експертів чи експертних організацій для підтвердження технічних аспектів оцінки амортизації.

Ці завдання допомагають впевнитися в тому, що розрахунки амортизації виконані правильно, а облік відповідає вимогам стандартів та законодавства. Згідно МСФЗ 16 «Основні засоби» амортизація – це «систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації» [28].

Важливо відзначити, що правильний розрахунок амортизації та відповідність його вимогам є ключовим елементом ведення точного фінансового обліку. Ці дані надають підстави для адекватної оцінки фінансового стану підприємства та його подальшого розвитку.

Підприємство повинно ретельно дотримуватися встановлених норм та процедур, щоб уникнути можливих фінансових порушень та забезпечити стабільність своєї діяльності.

Отже, під час проведення аналізу необхідно звернути увагу на вимоги до амортизації основних засобів, які наведені на рис.3.1

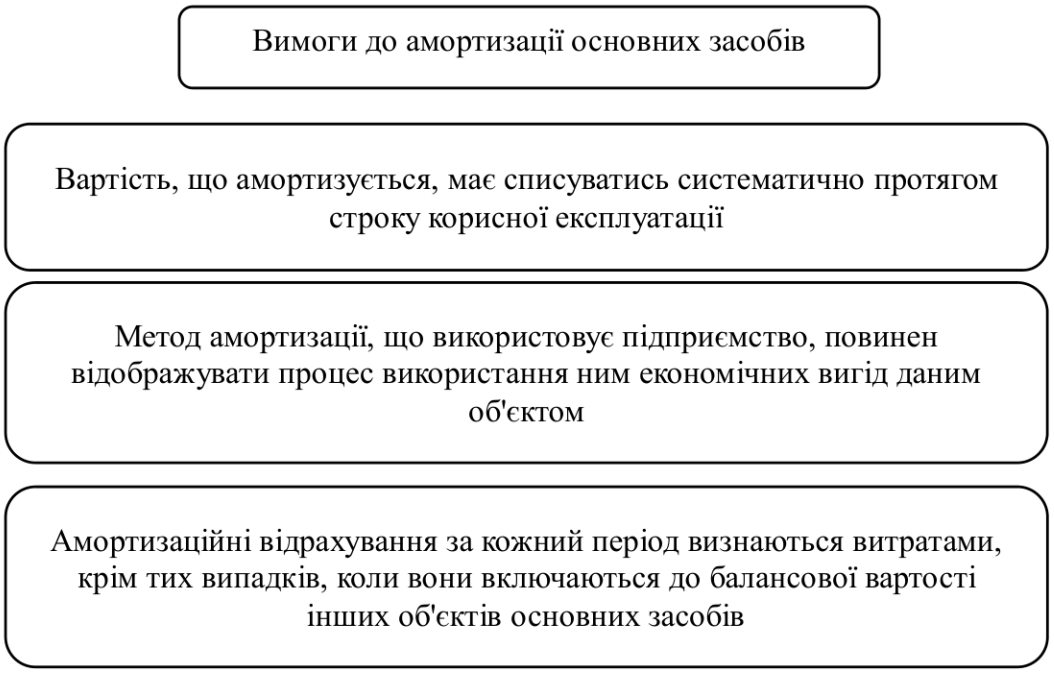

Рис.3.1 *Аспекти уваги під час перевірки амортизації основних засобів.*

Джерело: сформовано автором за [49].

Об'єктом аналізу амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Бухгалтер спрямовує свою увагу на перевірку цих елементів, щоб визначити, чи вони відповідають стандартам обліку та законодавчим вимогам. Аналізується не лише величина нарахованої амортизації, а й правильність її розподілу протягом терміну корисної експлуатації. Детальне вивчення амортизаційної політики допомагає виявити можливі неточності та недоліки в обліку основних засобів. Враховуючи, що правильна амортизація є важливою складовою фінансового аналізу, будь-яке знецінення або переоцінка майна може серйозно спотворити фінансову звітність підприємства. Тому аналіз амортизації є необхідним етапом фінансового аналізу будь-якого підприємства.

Джерела отримання інформації для проведення аналізу амортизації основних засобів відображені на рис.3.2

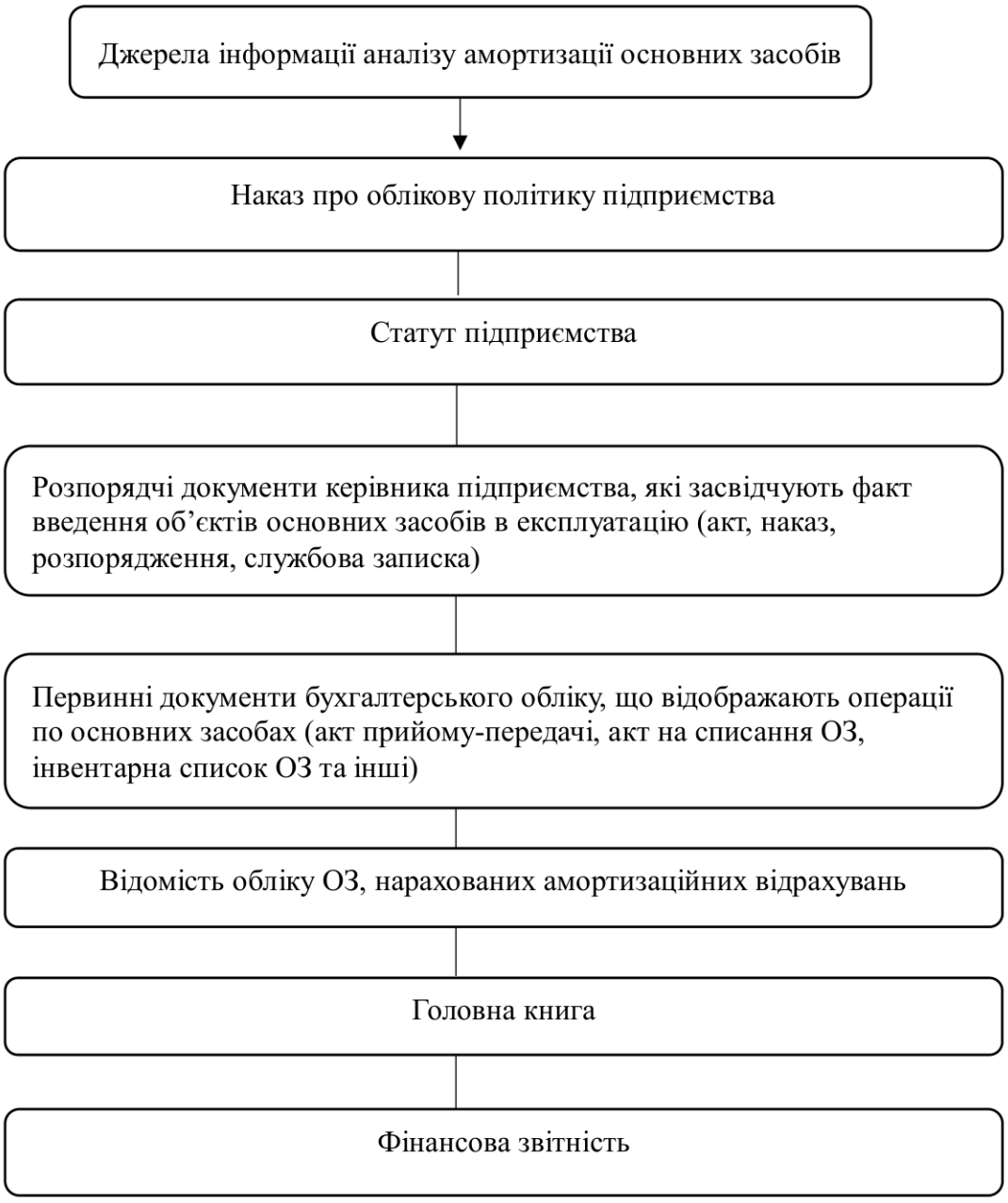

Рис.3.2 Джерела інформації аналізу амортизації основних засобів

Отже, аналізу амортизації основних засобів допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші. Об'єктом аналізу амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи.

Бухгалтер спрямовує свою увагу на перевірку цих елементів, щоб визначити, чи вони відповідають стандартам обліку та законодавчим вимогам.

Так як аналіз амортизації основних засобів є складовою частиною аналізу основних засобів, що в свою чергу є частиною загальної перевірки підприємства, то дана перевірка сприяє ефективній діяльності підприємства. Необхідність аналізу амортизації основних засобів зумовлює факт, що основна інформація про стан об'єкту перевірки міститься в бухгалтерських документах та звітності. В свою чергу аналіз дозволяє встановити стан наявності основних засобів їх облік, нарахування амортизації.

3.2 Оцінка основних аналітичних показників діяльності досліджуваного підприємства

Економічні результати діяльності сільськогосподарського підприємства відображаються через фінансові показники. Головною метою такого підприємства є максимізація прибутку. Поточний фінансовий стан підприємства визначається його результативністю та прибутковістю. Високі економічні результати дозволяють підприємству функціонувати на належному рівні, тоді як низька ефективність може призвести до збитків та навіть банкрутства.

Але якщо сільськогосподарське підприємство працює неефективно або не результативно, і навіть несе збитки, то йому загрожує серйозний ризик збанкрутувати та припинити своє існування. Основним показником фінансового стану сільськогосподарського підприємства є його фінансові результати, які оцінюються за такими показниками, як рентабельність та прибуток.

Фінансові результати сільськогосподарського підприємства є ключовими для його успішності та стійкості на ринку. Рентабельність вказує на ефективність використання ресурсів та можливість отримання прибутку. Щоб збільшити рентабельність, підприємство може звернутися до

оптимізації виробничих процесів, зменшення витрат та вдосконалення управління. Прибуток же є основним джерелом фінансування подальшого розвитку підприємства та розширення його діяльності. Тому важливо постійно аналізувати та вдосконалювати фінансові показники для забезпечення стійкості та успішності сільськогосподарського підприємства.

Динаміку майна СТОВ "ДНІПРО-Н" проаналізуємо в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка показників основних фондів СТОВ «ДНІПРО-Н»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2019 р.
Частка фондів оборотних	0,65	0,47	0,55	0,52	0,55	-0,10
Частка засобів в активах основних	0,49	0,41	0,36	0,46	0,47	-0,02
Коефіцієнт зносу засобів основних	0,26	0,29	0,29	0,25	0,26	0,00
Коефіцієнт засобів основних оновлення	0,13	0,10	0,20	0,27	0,13	0,00
Частка виробничих активів оборотних	0,32	0,27	0,34	0,27	0,29	-0,03
Частка оборотних виробничих фондів в коштах обігових	0,65	0,47	0,55	0,52	0,55	-0,10
Коефіцієнт активів мобільності	0,97	1,35	1,70	1,10	1,09	0,13

Проаналізувавши таблицю 3.1, ми приділили увагу наступним фактам. Частка оборотних фондів у виробничих активах говорить про те, яка частина активів безпосередньо знаходиться в сфері виробництва на підприємстві. Протягом п'яти років цей показник погіршився на 0,10 відсоткових пунктів. Частка основних фондів у загальній вартості активів вказує на те, скільки грошей з виручки від продукції припадає на одиницю вкладених коштів у активи. Протягом розглянутого періоду цей показник на СТОВ "ДНІПРО-Н" зменшився на 0,02 відсоткових пункти і в 2023 році становив 0,47. Коефіцієнт оновлення основних фондів за цей період залишався без змін і в 2023 році склав 0,13. Цей показник вказує на те, яка частина нових основних фондів була введена в експлуатацію. Протягом досліджуваного періоду

нових основних фондів не введено. Коефіцієнт мобільності активів показує, наскільки активи можуть змінювати форму від однієї до іншої.

Протягом досліджуваного періоду значних змін у цьому показнику не відбувалося. У 2023 році цей показник збільшився на 0,13, що свідчить про необхідність для підприємства реалізувати невикористані основні фонди для стабілізації мобільності.

Кравченко М.С. зауважує, що в сучасних умовах більшість підприємств стикається зі складнощами в фінансовій сфері. Проте, на успішну діяльність підприємства впливають не тільки зовнішні фактори, а й рівень його фінансової стійкості. Отже, у час економічної та політичної кризи основним завданням будь-якого підприємства є забезпечення та ефективне управління його фінансовою стабільністю. Для досягнення цієї мети важливо виявлення та аналіз факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства. [67, с. 62].

Показники фінансової стійкості СТОВ "ДНІПРО-Н" за період з 2019 по 2023 рік розглянемо в таблиці 3.2.

Аналізуючи таблицю 3.2, важливо відзначити, що гнучка фінансова політика у СТОВ "ДНІПРО-Н" забезпечується за рахунок власних оборотних коштів. Наявність власних оборотних коштів дозволяє підприємству зменшувати залежність від зовнішніх джерел фінансування, зокрема, короткострокових позик. Протягом досліджуваного періоду власні оборотні кошти СТОВ "ДНІПРО-Н" трохи зменшилися. Наприклад, у 2023 році порівняно з 2019 роком цей показник зменшився на 223 тис. грн і склав 2918 тис. грн. Коефіцієнт забезпечення оборотних коштів власними активами за цей період показує позитивну динаміку. У 2023 році цей показник становив 0,19, що на 0,03 вище, ніж у 2019 році.

Розглядаючи показник запасів покриття, важливо відзначити, що він вказує на те, наскільки коштів, вкладених у запаси, припадає на одиницю коштів, що залучені в оборотні активи, а також на короткострокові та довгострокові зобов'язання. Значення цього показника менше одиниці є

негативним для підприємства. У випадку з СТОВ "ДНІПРО-Н" протягом досліджуваного періоду цей показник перевищував одиницю. У 2023 році він склав 1,07.

Таблиця 3.2

Показники капіталу СТОВ «ДНІПРО-Н» за 2019-2023рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2019 р.
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	3141,00	4014,00	2489,00	1120,00	2918,00	-223,00
Коефіцієнт забезпечення активів оборотних коштами власними	0,15	0,27	0,11	0,06	0,19	0,03
Гнучкість капіталу робочого	1,32	1,49	4,34	8,96	3,72	2,40
Гнучкість коштів обігових власних	0,17	0,02	0,116	0,20	0,18	0,00
Коефіцієнт забезпечення обіговими власними запасів коштами	0,21	0,39	0,13	0,07	0,24	0,03
Коефіцієнт запасів покриття	1,27	1,11	1,07	1,00	1,07	-0,19
Коефіцієнт незалежності фінансової	0,58	0,58	0,44	0,51	0,57	-0,01
Коефіцієнт залежності фінансової	1,72	1,72	2,28	1,98	1,74	0,02
Коефіцієнт гнучкості капіталу власного	0,13	0,27	0,16	0,06	0,17	0,04
Коефіцієнт концентрації капіталу позикового	0,42	0,42	0,56	0,49	0,43	0,01
Коефіцієнт стабільності фінансової (коефіцієнт фінансування)	1,40	1,39	0,78	1,02	1,35	-0,05
Показник фінансового левериджу	0,34	0,19	0,11	0,03	0,02	-0,31
Коефіцієнт стійкості фінансової	0,78	0,69	0,49	0,52	0,59	-0,19

Коефіцієнт позикового зосередження вказує на частку зобов'язань у загальній сумі пасивів. У початковому періоді 2020 року кожна гривня

пасивів мала 43 копійки зобов'язань. Коефіцієнт стійкості фінансів показує, наскільки стабільною є фінансова ситуація підприємства у середньостроковому або довгостроковому плані. У СТОВ "ДНІПРО-Н" коефіцієнт фінансової стійкості показує, що у 2020 році 59% активів фінансувалися за рахунок постійних або довгострокових джерел фінансування.

Фінансовий стан сільськогосподарського підприємства оцінюється за допомогою ряду показників, таких як платоспроможність і ліквідність, рівень покриття запасів джерелами їх формування, структура капіталу, рентабельність, активність ділової діяльності і інші. Одним з ключових завдань є розробка ефективних методів оцінки фінансового стану. Платоспроможність оцінюється як здатність підприємства вчасно виконати свої фінансові зобов'язання, які вже настали і вимагають повного погашення за рахунок наявних коштів на банківських рахунках або у готівковій формі. Високий показник платоспроможності свідчить про стійкість фінансового стану сільськогосподарського підприємства і знижує ймовірність його банкрутства.

Таблиця 3.3

Показники ліквідності (платоспроможності) СТОВ «ДНІПРО-Н»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2019 р.
Коефіцієнт ліквідності поточної (коефіцієнт покриття)	2,22	1,88	1,23	1,10	1,27	-1,12
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,19	0,11	0,07	0,06	0,11	-0,14
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,06	0,01	0,02	0,01	0,04	-0,05
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	15,26	225,00	0,58	0,59	24,50	-14,67

Аналізуючи таблицю 3.3, варто зазначити, що показник поточної ліквідності у СТОВ "ДНІПРО-Н" протягом 2019-2023 років зберігався у межах нормативного діапазону 1-3. У 2023 році на кожну гривню зобов'язань припадало 1,27 грн. оборотних активів. Щодо показника швидкої ліквідності, слід зазначити, що у 2020 році СТОВ "ДНІПРО-Н" могло швидко погасити лише 11% зобов'язань, що виявилося нижчим за нормативний рівень. Для його підвищення необхідно прийняти відповідні управлінські рішення щодо збільшення ліквідних оборотних коштів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на ту частину поточних зобов'язань, яку підприємство може негайно погасити. У СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник також зменшувався протягом розглянутого періоду, знизившись на 0,05. Це свідчить про обмежену можливість швидко виплатити боргові зобов'язання у випадку потреби. Аналізуючи вплив кредиторської та дебіторської заборгованості на рівень ліквідності та платоспроможності СТОВ "ДНІПРО-Н", варто зауважити, що підприємство не може фінансувати покупців за рахунок постачальників, оскільки власний капітал не задіяний у кредитуванні клієнтів.

Показник прибутку є ключовим якісним показником, що відображає результати діяльності сільськогосподарського підприємства. Однак ціль фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства полягає не лише у здобутті прибутку, а й у досягненні високої результативності. Підприємство може функціонувати ефективно та рентабельно, лише якщо виторг від реалізації продукції не лише покриває виробничі та реалізаційні витрати, а й приносить прибуток забезпечуючи стійке та успішне існування на ринку. Отже, важливо постійно контролювати фінансові показники та шукати шляхи їх покращення для забезпечення стабільності та розвитку підприємства.

Підприємство повинно постійно аналізувати свою фінансову діяльність та вдосконалювати стратегії управління для забезпечення ефективного використання ресурсів та досягнення стійкого фінансового успіху.

Таблиця 3.4

Динаміка прибутковості показників

СТОВ «ДНІПРО-Н», %

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2019 р.
Рентабельність капіталу (активів) за прибутком чистим	8,28	17,14	13,13	12,74	12,18	3,90
Рентабельність капіталу власного	18,20	41,43	31,05	25,19	21,19	3,00
Рентабельність фондів виробничих	10,21	25,09	18,63	17,32	16,10	5,89
Рентабельність за прибутком від операційної діяльності реалізованої продукції	9,44	14,36	10,74	13,17	13,22	3,78
Рентабельність за чистим прибутком реалізованої продукції	5,69	11,30	8,86	9,31	8,42	2,73
Період капіталу окупності	12,08	5,84	7,62	7,85	8,21	-3,87
Період окупності капіталу власного	5,50	2,41	3,22	3,97	4,72	-0,78

Аналізуючи таблицю 3.4, ми аналізуємо динаміку рентабельності активів за чистим прибутком. Обчислені значення підтверджують зростання чистого прибутку у відношенні до активів, вкладених у СТОВ "ДНІПРО-Н". Наприклад, порівняно з 2019 роком, у 2023 році цей показник збільшився на 3,9% і становив 12,18%.

Рентабельність власного капіталу дозволяє оцінити ефективність використання капіталу підприємства. Для СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник зростав від 2019 до 2023 року, досягнувши у 2020 році значення 21,19%, що на 3% вище, ніж у 2019 році. Така тенденція є позитивною для підприємства.

Рентабельність продукції, реалізованої протягом аналізованого періоду, виявляє тенденцію до зниження. У 2023 році цей показник становив 16,39%, що на 2,02% менше, ніж у 2019 році. Це пояснюється обсягом прибутку від операційної діяльності. Зниження цього показника свідчить про необхідність удосконалення системи управління витратами на всіх рівнях.

Період окупності власного капіталу є важливим показником, оскільки він вказує на термін, протягом якого капітал повернеться. У СТОВ "ДНІПРО-Н" цей період мав негативну динаміку протягом досліджуваного періоду, але значення показника не стало від'ємним. У 2023 році порівняно з 2019 роком період окупності зменшився на 0,78 і становив 4,72. Ця ситуація не є критичною для підприємства, але вимагає заходів з максимізації доходу та зниження затрат.

Показники результативності описують ефективність роботи підприємства в цілому, дохідність основних напрямів діяльності та ефективність використання ресурсів. Вони використовуються для оцінки роботи підприємства і є інструментом у формуванні інвестиційної політики та управлінні цінами. Ефективність діяльності досліджуваного підприємства є важливим показником його успішності та може бути визначальним фактором його конкурентоспроможності на ринку. Оцінка цієї ефективності дозволяє виявити потенційні проблеми та можливості для подальшого розвитку та удосконалення бізнесу.

Таблиця 3.5

Динаміка показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) СТОВ «Дніпро -Н»

Показник	2021рік	2022 рік	2023 рік	Відношення 2023 р. до 2021 р.
Майно - усього	37620	47 286	56241	186,90
Необоротні активи	16117	16117	26355	209,17
Основні засоби	15907	15907	26093	210,24
Довгострокові біологічні активи	210	210	262	138,62
Оборотні активи	27469	31169	29886	107,98
Запаси	17016	17016	19365	178,43
Поточні біологічні активи	537	492	5032	4158,68
Поточна дебіторська заборгованість	969	969	653	95,19
Грошові активи	3371	3371	2671	151,33

Продовження таблиці 3.5

Капітал- усього	37620	47 286	56241	186,90
Власний капітал	15393	15393	35278	232,64
Зареєстрований (пайовий) капітал	7	7	7	100,00
Зобов'язання і забезпечення	22227	22227	14040	125,09
Довгострокові зобов'язання	26	26	0	-
Поточні зобов'язання	22201	22201	14040	129,16
Короткострокові кредити банків	1451	1957	2916	115,32
Поточна кредиторська заборгованість	5846	5846	1146	4092,86

Для оцінки доходності підприємства цілком доцільним є розгляд показників Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Динаміка доходності СТОВ "Дніпро - Н" за період 2021-2023 років представлена в таблиці 3.5. Зміна суми чистого доходу склала 56,01%. Відхилення у величині собівартості реалізації та витрат на збут є незначними, становлять відповідно 5,39% та 12,23%. Підвищення рівня адміністративних витрат удвічі пов'язане з оптимізацією витрат на управління, що передбачає збільшення витрат для підвищення ефективності та результативності ухвалених та реалізованих рішень. Розмір інших операційних витрат зріс на 77,21%. Прибуток від операцій зріс на кілька разів. Підприємство також здійснює фінансову діяльність, але цей вид діяльності не приносить доходу, але розмір фінансових витрат збільшився вдвічі. Загалом діяльність СТОВ "Дніпро - Н" була прибутковою протягом періоду з 2021 по 2023 рік.

Таблиця 3.6

Динаміка показників Звіту про фінансові результати СТОВ «Дніпро Н»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Чистий дохід відреалізації продукції	36796,00	36796,00	59564,00	156,01
Операційні витрати, в тому числі:	35888	35888	36401	110,31
1) собівартість реалізованої продукції	33998,00	33998,00	32509,00	105,39
2) адміністративні витрати	1204,00	1204,00	1730,00	204,25
3) витрати на збут	69,00	69,00	257,00	112,23
4) інші операційні витрати	617,00	617,00	1905,00	177,21
Валовий прибуток (збиток)	2798,00	2798,00	27055,00	368,95
Прибуток від операційної діяльності	2415,00	2415,00	21794,00	431,65
Фінансові та інвестиційні витрати	2237,00	2237,00	1909,00	228,62
Чистий прибуток	178,00	178,00	19885,00	618,70

Зазначені показники ефективності використання основних засобів у СТОВ "Дніпро - Н" виявляють тенденцію до зростання. Це свідчить про покращення рівня оновлення та придатності основних засобів (відповідно на 8,1% та 19,33%). Проте коефіцієнт зносу також збільшується (на 30,46%), оскільки обсяг нарахування амортизації прямо пропорційно залежить від вартості основних засобів. Приріст вартості основних засобів СТОВ "Дніпро - Н" за аналізований період становить 32,09%. Отже, рівень забезпеченості основними засобами на підприємстві зростає, що позитивно впливає на ефективність та прибутковість його діяльності.

Аналіз ключових показників діяльності сільськогосподарського підприємства доцільно проводити з метою оцінки стану та варіації ресурсів праці та ефективності їх використання. Динаміку ресурсів праці на СТОВ "ДНІПРО-Н" та ефективність їх використання проаналізовано в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка показників тваринництва та рослинництва в СТОВ «ДНІПРО-Н»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р.
Валова продукція в постійних цінах 2019р. тис. грн. всього	9809	12954	16612	12119	22584	230,24
В т. ч. рослинництві	9522,6	12664,2	16280,7	22135,7	28403,1	298,27
В т. ч. рослинництві	214	206,1	237	386,3	477,1	222,94
Середньорічна кількість працівників, кількість осіб	73	67	68	64	62	-11
В т. ч. рослинництві	59	54	53	52	49	-10
В т. ч. рослинництві	14	13	15	12	13	-1
Річна продуктивність, тис. грн.	134,36	193,34	244,29	189,35	364,26	229,9

Аналіз таблиці 3.7 підтверджує, що протягом досліджуваного періоду з 2019 по 2023 рік накопичувалась вартість валової продукції в постійних цінах. За аналізований період кількість середньорічно працюючих працівників зменшувалась, і у 2023 році порівняно з 2019 роком цей показник зменшився на 11 чоловік. Така тенденція обумовлена необхідністю оптимізації виробничих процесів на підприємстві.

Річна продуктивність праці свідчить про ефективність використання ресурсів праці. На СТОВ "ДНІПРО-Н" річна продуктивність праці збільшувалась протягом аналізованого періоду. Це зумовлено зростанням обсягів виробництва продукції за одиницю часу.

В таблиці 3.8 проаналізуємо стан земельних ресурсів СТОВ «ДНІПРО-Н».

Таблиця 3.8.

Динаміка і структура ресурсів земельних ресурсів

СТОВ «ДНІПРО-Н»

Показник	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. у % до 2019р.
	га	%	га	%	га	%	га	%	га	%	
Земельна площа (загальна)	2354	100	2354	100	2354	100	2308	100	2491	100	105,8
В т.ч. с\г угідь	2297	97,58	2297	97,58	2297	97,58	2262	98,01	2427	97,43	105,7
З них ріллі	2152	91,49	2152	91,49	2152	91,49	2123	92,33	2267	91.01	105,3
Інші земельні угіддя	57	2,42	57	2,42	57	2,42	46	1,99	64	2,57	112,3
Приходиться на 1 робітника: с\г угідь	26,5	X	32,25	X	35,13	X	34,5	X	34,6	X	X
ріллі	24,86	X	29,48	X	32,12	X	31,8	X	31,5	X	X

Вивчення таблиці 3.8 показує, що обсяг земель, які використовує СТОВ "ДНІПРО-Н", протягом періоду дослідження майже не змінювався. У 2023

році цей показник зрос на 5,8% порівняно з 2019 роком і склав 2491 гектар. Основна частина земельної площі, яку використовує СТОВ "ДНІПРО-Н", призначена для сільськогосподарського виробництва. Обсяг сільськогосподарських земель показував позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду, досягши 2267 гектарів у 2023 році. У середньому на одного працівника підприємства припадає 32,25 гектарів сільськогосподарських угідь та 29,48 гектарів земель для сільськогосподарського виробництва. Загальна наявність земельних ресурсів для сільськогосподарського підприємства протягом досліджуваного періоду від 2019 до 2023 року була достатньою.

У своїй діяльності СТОВ "ДНІПРО-Н" виробляє та реалізує різноманітні товари. Товарна продукція є ключовим елементом успішного функціонування підприємства. Аналіз структури та складу товарної продукції, який представлено у таблиці 3.9, є важливим аспектом для характеристики організаційно-економічної діяльності підприємства.

Таблиця 3.9.

Склад та структура товарів в СТОВ «ДНІПРО-Н»

Вид продукції	***2019 р.***		***2020 р.***		***2021 р.***		***2022 р.***		***2023 р.***	
	тис. грн.	***%***	***тис. грн.***	***%***	***тис. грн.***	***%***	***тис. грн.***	***%***	***тис. грн.***	***%***
Озима пшениця	3869,3	22,04	4660,5	19,96	6664,4	21,2	7184,6	22,2	6151,1	21,4
Кукурудза та зерно	6729,2	38,32	3732,1	15,98	5735,7	18,2	9919,1	30,7	9923,9	34,5
Ячмінь	1019,7	5,81	716,6	3,07	1393,7	4,4	857,4	2,7	1083,5	3,76
озимий	5548,3	31,60	13316,6	57,02	13182,0	41,9	10159,9	31,4	8610,9	29,9
Соняшник	56,3	0,32	18,1	0,08	148,1	0,47	54,5	0,17	5,0	0,02
Гречка	14,6	0,08	463,0	1,98	796,8	2,53	145,5	0,45	313,7	1,09
Овес	17237,4	98,17	22906,9	98,09	27920,7	88,7	28321	87,6	26088,1	90,6
Всього по рослинництву	187,2	1,07	284,7	1,22	1583,8	5,03	1695,7	5,25	1406,2	4,89
Свині	134,3	0,76	161,5	0,69	1959,2	6,23	2313,0	7,15	1286,3	4,47

Продовження таблиці 3.9

ВРХ	321,5	1,83	446,2	1,91	3543	11,3	4008,7	12,4	2692,5	9,36
Всього по тваринництву	17558,9	100	23353	100	31464	100	32329	100	28780	100

Аналіз таблиці 3.9 дозволяє проаналізувати товарну продукцію СТОВ "ДНІПРО-Н" за період з 2019 по 2023 рік. Головні напрямки виробництва підприємства включають рослинництво та тваринництво. У рослинництві вирощують пшеницю озиму, кукурудзу на зерно, ячмінь озимий, соняшник, гречку та овес, тоді як у тваринництві - велику рогату худобу та свиней.

На підприємстві особливу увагу приділяють основним культурам. Наприклад, у 2023 році найбільша увага була спрямована на вирощування озимої пшениці (6551 тис. грн.), кукурудзи на зерно (9923,9 тис. грн.) та соняшнику (8610,9 тис. грн.). Загалом, у 2023 році вироблено товарної продукції на суму 2692,5 тис. грн. у тваринництві та на суму 26088,1 тис. грн. у рослинництві. Це свідчить про те, що СТОВ "ДНІПРО-Н" спеціалізується переважно на виробництві рослинницької продукції.

3.3 Основні аналітичні показники щодо аналізу зносу основних засобів та методика їх розрахунку

Робота будь-якого підприємства базується на наявності різноманітних ресурсів, включаючи основні і оборотні активи, які є необхідними для його функціонування.

Основні фонди включають у себе майно, яке використовується для виробництва або надання послуг, наприклад, будівлі, обладнання, транспортні засоби. Оборотні фонди охоплюють кошти, які забезпечують оборотні процеси

підприємства, такі як закупівля сировини, виготовлення готової продукції, оплата праці, оплата комунальних послуг тощо.

Динаміку основних засобів проаналізовано в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10.

Динаміка основних засобів в СТОВ «ДНІПРО-Н»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р.,%
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	5906	6870	9287	11679	13440,5	227,57
Середньорічна вартість оборотних активів, тис.грн.	7138,5	10944	12858,5	13092	14525,5	203,48
Фондозабезпеченість на 100 га с\г. угідь, тис. грн.	257,12	299,09	404,31	516,31	553,79	215,38
Фондовіддача на 100 грн. основних засобів виробництва, грн	459,19	547,16	417,63	392,29	330,85	72,05
Фондомісткість 100 грн. виробництва, грн	21,78	18,28	23,94	25,49	30,23	138,79
Вартість оборотних активів розрахунку на 100 га. с\г. угідь, тис.грн.	310,77	476,45	559,8	578,78	598,5	473,35

Аналіз таблиці 3.10 свідчить про те, що середньорічна вартість основних фондів на СТОВ "ДНІПРО-Н" впродовж кожного року зростала. Зокрема, у 2023 році порівняно з 2019 роком середньорічна вартість основних фондів збільшилася на 7534 тис. грн і становила 13440,5 тис. грн. Ця зміна є позитивним сигналом, оскільки свідчить про постійне оновлення основних фондів на підприємстві.

Також варіація вартості середньорічних оборотних фондів на СТОВ "ДНІПРО-Н" за аналізований період мала позитивну динаміку. У 2023 році порівняно з 2019 роком вартість оборотних фондів зросла на 7386,5 тис. грн. (103,48%).

Аналіз ефективності використання основних фондів проводиться на СТОВ "ДНІПРО-Н" з метою оцінки потенціалу зростання виробництва за умов економії витрат. Цей аналіз також дозволяє виявити причини зменшення обсягів виробництва, якщо вони пов'язані з ефективністю використання основних фондів.

Фондозабезпеченість на 100 га сільськогосподарських угідь в 2023 році порівняно з 2019 роком зросла на 115,38%. Такий приріст визначений збільшенням вартості середньорічних основних фондів.

Фондовіддача є важливим показником ефективності використання основних фондів. На СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник зменшився на 27,95% у 2023 році порівняно з 2019 роком. Для покращення цього показника важливо вжити заходи щодо оптимізації завантаження підприємства.

Фондоозброєність на одного працівника є важливим показником, що характеризує діяльність підприємства і відображає співвідношення середньорічної вартості основних фондів до середньорічної кількості працівників. У 2023 році на СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник збільшився на 167,95% порівняно з 2019 роком.

3.4 Порівняння методів амортизації основних засобів в Україні та Польщі

Україна та Польща — це дві країни, що мають значний потенціал для економічного розвитку та просування на світовій арені. Обидві країни активно ведуть бізнес-діяльність, залучаючи інвестиції, розвиваючи виробництво та модернізуючи свої економіки. При цьому в умовах глобалізації та інтенсивної конкуренції питання ефективного управління активами підприємств стає особливо актуальним. Один із ключових аспектів управління активами є правильний вибір методів амортизації основних засобів, який дозволяє

раціонально розподілити витрати на їх придбання протягом їх корисного терміну використання.

Ми зосередимося на порівнянні методів амортизації, що використовуються в Україні та Польщі. Проведемо аналіз існуючих систем амортизації в обох країнах, виявимо спільні риси та відмінності.

У цьому тексті ми розглянемо основні методи амортизації, які застосовуються в Польщі, їх особливості та ефективність порівняно з українськими підходами.

Амортизація основних засобів — це процес зменшення вартості речей у результаті їх використання. Здійснення амортизаційних відрахувань зменшує вартість предметів і відображає їх реальну вартість.

Амортизація нараховується лише на основні засоби, зазначені в Класифікації основних засобів.

Крім того, підприємці здійснюють амортизаційні відрахування виходячи з планового розподілу вартості об'єкта, що амортизується, у певному періоді.

Важливою особливістю амортизації основних фондів є те, що списання амортизації є витратами, що не підлягають оподаткуванню, а отже, впливають на суму податку на прибуток, що підлягає сплаті за певний період.

Іншими словами, якщо підприємець оплачує витрати на амортизацію основних фондів, він сплачуватиме менший податок на прибуток.

Амортизація основного засобу може бути нарахована не раніше ніж через місяць після його внесення до реєстру основних засобів підприємства. Амортизація припиняється в трьох випадках:

- при досягненні величини амортизаційних відрахувань первісної вартості об'єкта;
- при продажу компанії;
- при ліквідації підприємства.

У податковій практиці існує три методи амортизації основних засобів. Кожен з них має дещо різні припущення, і деякі з них можуть бути застосовані

лише до певних груп основних засобів (згідно з класифікацією основних засобів).

Перший розглянутий метод амортизації також є найпопулярнішим - прямолінійний метод. В основі розрахунків лежить припущення, що знос елементів буде відбуватися рівномірно.

Для нарахування амортизації основних засобів прямолінійним методом необхідно встановити фіксовану норму амортизації.

Розмір ставки залежить від групи, до якої належить основний засіб (відповідно до Класифікації основних засобів), а спосіб її визначення визначається за простою формулою: вартість основного засобу помножений на річну відсоткову норма амортизації

Для кожної групи основних засобів річна норма амортизації різна.

Також доступні два методи, які є похідними від лінійного методу: індивідуальний лінійний метод і прискорений лінійний метод.

Індивідуальний лінійний метод

Якщо основний засіб вперше взято на облік підприємства та постійно використовується та вдосконалюється, підприємець може встановити індивідуальну норму амортизації. У такому випадку він також повинен визначити мінімальний термін амортизації (від 24 до 60 місяців залежно від первісної вартості основних засобів і 30 місяців, якщо об’єкт є транспортним засобом).[68]

Прискорений лінійний метод

Якщо основний засіб використовується за особливим призначенням, підприємець може застосовувати підвищену норму амортизаційних відрахувань згідно з переліком:

• якщо об'єкт є будівлею або спорудою і використовується в погіршеному стані, то застосовується коефіцієнт 1,2;

• якщо об'єкт є будівлею або спорудою і використовується в поганому стані – коефіцієнт 1,4;

• якщо предмет є машиною, пристроєм або транспортним засобом групи, що потребує особливої технічної ефективності, - 1,4;

• якщо предметом є машина або пристрій, що є об’єктом технічного прогресу – 2,0.

Одноразовий метод

Якщо основний засіб відноситься до однієї з груп 3-8 КОС (крім легкових автомобілів), на нього може нараховуватися одноразова амортизація основних засобів.

Отже, якщо підприємець придбав енергетичний котел початковою вартістю 35 000 злотих, він може повністю амортизувати покупку, оскільки вартість цього елемента не перевищує 50 000 євро, тобто річну межу амортизації.

Сумове обмеження – не єдине, що стосується підприємців, які бажають використовувати одноразовий метод амортизації основних засобів.

Використовувати цей метод можуть лише нові компанії першого року роботи та малі платники податків (без обмежень у часі).

Якщо первісна вартість основних засобів перевищує одноразовий ліміт амортизації за певний рік, підприємець може амортизувати закупівлю до граничної суми, а потім перейти на прямолінійний метод, розраховуючи закупівлю в наступних роках стандартно.[68]

Дегресивний метод

Ця методика поширюється тільки на основні засоби, що належать до таких груп:

група 3 – енергетичне обладнання, напр.

група 4 – прилади загального призначення;

група 5 – спеціалізовані машини;

група 6 – технічне оснащення

група 8 – незвичайні інструменти та властивості;

та транспортні засоби (крім легкових автомобілів). Для використання цього методу підприємець приймає найвищу ставку та знижує її в міру використання активу.

Метод зменшення можна використовувати до тих пір, поки амортизаційні відрахування не стануть нижчими, ніж вони були б за прямолінійного методу. Тоді на початку наступного податкового року здійснюється перехід на прямолінійний метод.

Аналізуючи методи амортизації в Україні, можна сказати, що У ході економічної та фінансової діяльності суб'єкти господарювання використовують різноманітні активи, які приносять економічні вигоди. Це призводить до зменшення залишкової вартості цих активів через процес амортизації. Об'єктом амортизації є всі активи, що не є оборотними або необоротними засобами, крім землі та незавершених капітальних інвестицій.

Згідно з Положенням бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" пункт 4, амортизація визначається як систематичний розподіл вартості необоротних активів протягом їх корисного використання.

Облікова політика формується на основі стандартів бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів. При складанні наказу про облікову політику підприємства самостійно вибирають методи нарахування амортизації для різних класифікаційних груп активів.

Вибір методу амортизації залежить від стратегії розвитку підприємства, можливості залучення інвестицій, оптимізації податкового навантаження та дивідендної політики. Найпоширенішим методом нарахування амортизації в Україні є прямолінійний метод.

Прямолінійний метод передбачає рівномірний розподіл суми амортизації між обліковими періодами, що включається в собівартість продукції. Метод зменшення залишкової вартості передбачає визначення сум амортизаційних відрахувань шляхом множення залишкової вартості об'єкта на річну норму амортизації.

Прискорений метод зменшення залишкової вартості є варіантом попереднього методу. Цей метод застосовується до активів, використання яких у перші роки експлуатації є інтенсивним.

Кумулятивний метод передбачає підрахунок суми амортизації за обліковий період шляхом множення вартості, що амортизується, на кумулятивний коефіцієнт.

Виробничий метод базується на обсягах виробництва та передбачає визначення місячної суми амортизації як добуток фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації.

Підприємство може також застосовувати норми та методи нарахування амортизації, передбачені податковим законодавством. Тому обраний метод повинен сприяти як прискоренню оновлення основних засобів, так і визначенню реального рівня прибутку.

Отже, амортизація основних засобів - це процес зменшення їх вартості в результаті експлуатації. Один із ключових аспектів управління активами підприємств полягає у виборі правильного методу амортизації, що дозволяє раціонально розподілити витрати на придбання активів протягом їх корисного терміну використання.

В Україні і Польщі існують різні методи амортизації, які використовуються підприємствами. Прямолінійний метод є найпоширенішим, і його основна ідея полягає в рівномірному розподілі зносу основного засобу протягом його корисного терміну.

Відмінністю між країнами є те, що в Україні, крім прямолінійного методу, існують ще чотири методи - зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.

Окрім того, в Польщі також застосовуються індивідуальний лінійний метод та прискорений лінійний метод, що дає можливість підвищити норму амортизації залежно від специфіки використання основних засобів. Дегресивний метод можна застосовувати лише до деяких груп основних

засобів, а одноразовий метод характеризується можливістю повного списання вартості активу за короткий період.

Висновки до розділу 3

1. На підставі вищевикладеного можна дійти до висновку, що Аналіз амортизації основних засобів є важливою складовою фінансового управління підприємством. Цей процес полягає у перевірці, оцінці та підтвердженні правильності та відповідності розрахунків амортизації підприємства вимогам бухгалтерського обліку, стандартів, податкового законодавства та інших регулятивних вимог.

Основні аспекти аналізу амортизації включають оцінку внутрішнього контролю, перевірку амортизаційної політики, правильність розрахунку амортизації, відповідність законодавству, перевірку документації, інформаційні повідомлення та виписання довірчих листів. Мета аналізу амортизації полягає у забезпеченні об'єктивності та достовірності фінансової інформації, пов'язаної з амортизацією активів підприємства.

Основні завдання аналізу амортизації полягають у перевірці правильності амортизаційних розрахунків, відповідності стандартам та законодавству, визначенні фізичного існування та готовності до використання активів, оцінці ефективності внутрішнього контролю та інших аспектів, спрямованих на забезпечення точності та достовірності інформації про стан та вартість активів підприємства. Аналіз амортизації є важливим етапом фінансового управління підприємством, який допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації для всіх зацікавлених сторін.

2. Економічні результати діяльності сільськогосподарського підприємства відображаються через фінансові показники. Головною метою такого підприємства є максимізація прибутку, а його фінансовий стан визначається його результативністю та прибутковістю. Високі економічні

результати дозволяють підприємству функціонувати на належному рівні, тоді як низька ефективність може призвести до збитків та навіть банкрутства.

Проаналізувавши показники стану майнового СТОВ "ДНІПРО-Н" за період з 2019 по 2023 рік, можна зробити наступні висновки. Частка фондів виробничих оборотних активів за цей період зменшилася на 0,10 відсоткових пунктів. Це вказує на те, що менша частина активів знаходиться в сфері виробництва.

Частка засобів в активах основних зменшилася на 0,02 відсоткових пункти, що свідчить про зменшення капіталовкладень у підприємство. Коефіцієнт оновлення основних фондів залишався без змін, вказуючи на відсутність введення нових основних фондів. Коефіцієнт мобільності активів збільшився на 0,13, що вказує на необхідність реалізувати невикористані основні фонди для стабілізації мобільності.

Аналіз показників фінансової стійкості СТОВ "ДНІПРО-Н" за період з 2019 по 2023 рік також показує певні тенденції. Гнучка фінансова політика забезпечується за рахунок власних оборотних коштів, проте протягом цього періоду вони дещо зменшилися.

Коефіцієнт забезпечення активів оборотними коштами власними збільшився, що свідчить про певну стабільність фінансового стану підприємства. Коефіцієнт запасів покриття перевищує одиницю, що вказує на позитивний фінансовий стан СТОВ "ДНІПРО-Н".

Таким чином, попри складнощі в фінансовій сфері, СТОВ "ДНІПРО-Н" має певні позитивні тенденції в своєму фінансовому стані. Аналіз фінансових показників підприємства за останні п'ять років дозволяє зробити висновок, що воно є стабільним та ефективно керованим.

3. Функціонування будь-якого підприємства залежить від наявності різних видів ресурсів, серед яких основні та оборотні фонди відіграють ключову роль. З метою оцінки ефективності діяльності СТОВ "ДНІПРО-Н", аналізуються показники динаміки засобів основних і оборотних фондів, а

також рівень їх забезпеченості та дієвість використання. Результати аналізу відображені в таблиці 3.10.

Аналіз таблиці показує, що середньорічна вартість основних фондів та оборотних фондів на СТОВ "ДНІПРО-Н" впродовж кожного року зростала. Наприклад, вартість основних фондів збільшилася на 227,57%, а оборотних - на 203,48%.

Ефективність використання основних фондів аналізується з метою виявлення можливостей зростання виробництва при економії витрат. За показником фондозабезпеченості на 100 га сільськогосподарських угідь видно збільшення вартості основних фондів. Цей показник зрос на 215,38%.

Фондовіддача є важливим показником ефективності використання основних фондів. На СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник зменшився на 72,05% у 2023 році порівняно з 2019 роком, що вимагає проведення заходів щодо оптимізації завантаження підприємства.

Важливим є також показник фондоозброєності на одного працівника. У 2023 році на СТОВ "ДНІПРО-Н" цей показник збільшився на 267,95% порівняно з 2019 роком, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

4.Україна та Польща визначаються значним потенціалом для економічного розвитку та просування на світовій арені. Обидві країни активно розвивають бізнес, залучають інвестиції та модернізують свої економіки. В умовах глобалізації та інтенсивної конкуренції ефективне управління активами підприємств стає особливо актуальним. Один із ключових аспектів управління активами — правильний вибір методів амортизації основних засобів.

Ми розглянемо основні методи амортизації, що застосовуються в Україні та Польщі, порівняємо їх особливості та ефективність.

Амортизація основних засобів полягає в зменшенні їх вартості в результаті експлуатації. Це важливий елемент управління активами, оскільки відображає реальну вартість активів підприємства.У податковій практиці

існують три основні методи амортизації: прямолінійний метод, дегресивний метод та одноразовий метод. Кожен з них має свої особливості та обмеження.

Прямолінійний метод передбачає рівномірне зменшення вартості основних засобів протягом їх корисного терміну використання. Це найпоширеніший метод амортизації, який застосовують у багатьох країнах, включаючи Україну та Польщу.

Дегресивний метод, який використовується лише для певних груп основних засобів, передбачає більші амортизаційні відрахування на початку терміну експлуатації, зменшуючи їх у подальшому.

Одноразовий метод амортизації дозволяє повністю амортизувати вартість основного засобу за короткий період, якщо його вартість не перевищує певний ліміт.

Ці методи використовуються для ефективного управління активами та оптимізації податкових платежів підприємствами у Україні та Польщі.

Аналізуючи методи амортизації в Україні, можна сказати, що суб'єкти господарювання використовують різноманітні активи, які приносять економічні вигоди. Це призводить до зменшення залишкової вартості цих активів через процес амортизації. Об'єктом амортизації є всі активи, крім землі та незавершених капітальних інвестицій.

Згідно з Положенням бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", амортизація визначається як систематичний розподіл вартості необоротних активів протягом їх корисного використання. Облікова політика формується на основі стандартів бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів. При складанні наказу про облікову політику підприємства самостійно вибирають методи нарахування амортизації для різних класифікаційних груп активів. Вибір методу амортизації залежить від стратегії розвитку підприємства, можливості залучення інвестицій, оптимізації податкового навантаження та дивідендної політики.

Найпоширенішим методом нарахування амортизації в Україні є прямолінійний метод, який передбачає рівномірний розподіл суми амортизації між обліковими періодами, що включається в собівартість продукції.

Прискорений метод зменшення залишкової вартості є варіантом попереднього методу та застосовується до активів, використання яких у перші роки експлуатації є інтенсивним.

Виробничий метод базується на обсягах виробництва та передбачає визначення місячної суми амортизації як добуток фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації.

Підприємство може також застосовувати норми та методи нарахування амортизації, передбачені податковим законодавством. Тому обраний метод повинен сприяти як прискоренню оновлення основних засобів, так і визначенню реального рівня прибутку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами дослідження встановлено, що знос основних засобів є невід'ємною складовою ефективного функціонування будь-якого підприємства. Основні фактори, що впливають на знос основних засобів, виявлено та проаналізовано. Запропоновано рекомендації щодо оптимізації процесу управління зносом основних засобів на основі використання сучасних методів та інструментів фінансового аналізу. Розроблено практичні рекомендації щодо покращення ефективності управління зносом основних засобів, що можуть бути використані керівництвом підприємства для оптимізації його фінансового стану та підвищення його конкурентоспроможності.

Здійснене дослідження першого розділу «Теоретичні положення бухгалтерського обліку та аналізу зносу основних засобів» вказує на наступні висновки

1.Основні засоби - це фізичні активи, які використовуються підприємством для виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду або використання в адміністративних, соціальних чи культурних цілях. Щоб забезпечити їх безперервне функціонування, потрібно регулярно проводити ремонт або заміну окремих частин і компонентів, які зношуються швидше, ніж сам основний засіб в цілому. Фізичний та моральний знос основних фондів може відбуватися як у процесі їх використання, так і в період їх невикористання.

2.Амортизація основних засобів - це процес поступового зниження їх вартості через фізичний знос, моральне або технічне застаріння. Це бухгалтерський метод розподілу вартості основних засобів протягом їхнього корисного терміну експлуатації. Цей процес дозволяє підприємствам розподілити витрати на придбання або виробництво основних засобів протягом їхнього корисного терміну використання.

3.Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу амортизації основних засобів включає в себе бухгалтерські стандарти, податкове законодавство, а також накази та методичні рекомендації. Дотримання цих вимог є важливим для точності та достовірності фінансової інформації та для забезпечення відповідності стандартам і етичним стандартам у сфері обліку та аналізу.

4.Сільське господарство виникло ще в доісторичні часи і є важливою галуззю національної економіки. Воно включає в себе ряд галузей економіки для виробництва, переробки і збуту сільськогосподарської продукції. Держава зацікавлена в сприянні розвитку сільськогосподарського сектору, забезпечуючи тим самим національне продовольство і національну безпеку.

Положення, які були сформульовані автором на основі організації та методичного забезпечення бухгалтерського обліку зносу основних засобів на СТОВ «Дніпро-н» показують, що:

5. СТОВ "ДНІПРО-Н" займається вирощуванням зернових, бобових, культур олійних насінь, а також розведенням великої худоби, кіз, овець і свиней.

6.Аналіз амортизації основних засобів є важливою частиною загального аналізу фінансової звітності підприємства. Він спрямований на забезпечення об'єктивності та достовірності фінансової інформації щодо амортизації активів.

7.Організація обліку амортизації на підприємстві здійснюється за прямолінійним методом нарахування, з використанням програмного забезпечення. Накопичені суми амортизації відображаються в обліковій документації та на відповідних рахунках.

8.Аналіз впливу суми нарахованої амортизації на показники ефективності діяльності є важливим етапом облікового процесу. Організація повинна розробити чітку облікову політику, включаючи організаційну, методичну та технічну складові, щоб забезпечити ефективний контроль та оптимізацію управлінських рішень.

Результати проведеного дослідження з питань організаційно-методичного забезпечення аналізу зносу основних засобів на СТОВ «Дніпро-н» дозволяють прийти до наступних висновків:

9.Аналіз амортизації активів є ключовою частиною фінансового управління підприємством. Він включає в себе перевірку та оцінку правильності розрахунків амортизації згідно з бухгалтерськими стандартами та законодавством.

10. Цей процес забезпечує об'єктивність та достовірність фінансової інформації про активи підприємства. Важливі аспекти аналізу амортизації включають перевірку розрахунків амортизації, відповідність стандартам та законодавству, оцінку ефективності внутрішнього контролю та інші аспекти, спрямовані на забезпечення точності та достовірності фінансової інформації.

11. Фінансовий стан сільськогосподарського підприємства визначається його економічними результатами. Аналіз показників фінансової стійкості підприємства "ДНІПРО-Н" за останні п'ять років показує певні позитивні тенденції, але також вимагає оптимізації в деяких напрямках для забезпечення ефективного функціонування.

Оцінка дієвості використання ресурсів та забезпечення фінансової стійкості підприємства включає аналіз динаміки основних та оборотних фондів, фондозабезпеченості, фондовіддачі та інших показників. Наприклад, на підприємстві "ДНІПРО-Н" спостерігається збільшення вартості основних та оборотних фондів протягом розглянутого періоду, але деякі показники ефективності використання цих фондів вимагають уваги та оптимізації.

12. Україна та Польща мають значний потенціал для економічного розвитку та глобальної конкурентоспроможності. В умовах глобалізації ефективне управління активами стає ключовим аспектом. Методи амортизації, такі як прямолінійний, дегресивний та одноразовий, є важливими для визначення реальної вартості активів підприємств.

Прямолінійний метод передбачає рівномірне зменшення вартості основних засобів протягом їх корисного терміну використання, що є

найпоширенішим методом в Україні та Польщі. Дегресивний метод передбачає більші амортизаційні відрахування на початку терміну експлуатації. Одноразовий метод дозволяє повністю амортизувати вартість основного засобу за короткий період.

Вибір методу амортизації залежить від стратегії розвитку підприємства, можливості залучення інвестицій, оптимізації податкових платежів та дивідендної політики. У податковій практиці України обрано прямолінійний метод як основний, що дозволяє рівномірно розподіляти амортизаційні відрахування між обліковими періодами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амортизація основних засобів. Податковий облік. URL: http://vektor.if.ua/articls/2011-10-18-14-34-15/175-amortuzacija

10. Дугієнко Н.О. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2009. №1(4). С.122-130. URL:https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/econom_2009_1/122-130.pdf.

11. Іващенко Д. Вибір оптимального методу нарахування амортизації як спосіб залучення інвестицій в основні засоби підприємства. Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства. 2020. С. 370-372. URL:https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18956/1/370- 372.pdf

12. Іонова К. Методичні підходи до контролю амортизації основних засобів. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С.51-53.

13. Кадацька А.М. Економічний зміст та функції амортизації основних засобів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Випуск 13. С. 572- 575. URL: http://global-national.in.ua/archive/13-2016/115.pdf

14. Карман Т.В. Сутність та науково-методичні підходи до формування ефективної амортизаційної політики підприємства. Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання: Колективна монографія присвячена 25-річчю кафедри обліку і оподаткування / за заг. ред. д. е. н., доц. Сокола О.Г. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. С.101-108. URL:http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/11253/1/11.pdf

15. Касьянова В.О. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку. Економічний вісник Донбасу. 2013. №2(32). С.117-122. URL:http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123302/19Kasjanova.pdf?sequence=1

16. Кафка С.М. Амортизація необоротних активів підприємства: суть та 60 призначення. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 33. С. 185-191. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2017_33_27

17. Колісник Т.А., Буднікова І.С., Шмиголь Н.М. Економічна сутність основних засобів підприємства та форми їх відтворення. Приазовський економічний вісник. 2018. Випуск 5(10). С.229-234. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/41.pdf

18. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6 ч. 2. С. 19–23. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6%282%29__6

19. Кравченко М.В., Кошелюк А.О. Переваги, недоліки та оптимізація методики первинного обліку нарахування амортизації в аграрних підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 21. С.677-680. URL: http://global-national.in.ua/archive/21-2018/129.pdf

2. Бойко Л. І., Громаков О.І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. Бізнес-навігатор. 2023. № 1. С. 161-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_31

20. Любар О.О. Амортизаційна політика підприємства як невід'ємна складова його облікової політики. Ефективна економіка. 2017. №3. http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484

21. Мазур А.М., Мазур М.М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів

підприємництва. Приазовський економічний вісник. 2017. Випуск 5(05). С. 294-297. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/56.pdf.

22. Макаренко А. П., Шама М. В. Аналіз основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. Агросвіт. 2020. № 2. С. 30–37. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.2.30

23. Макаренко А.П., Гречана Л.С. Удосконалення методичних підходів до проведення аналізу амортизації основних засобів. URL:https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/175.pdf

24. Максименко І.Я., Зоря О.П., Березін О.Є. Особливості визначення основних засобів у процесі управління підприємством: бухгалтерський та 61 податковий аспекти. Агросвіт. 2017. №19-20. С. 47-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_19-20_8.

25. Максимова А. В., Бояр Е. М. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів в сучасних умовах: головні аспекти та відмінності. Ефективна економіка. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6125

26. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15

27. Михайлова М.М. Роль амортизації у процесі відтворення основних засобів. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: https://magazine.faaf.org.ua/rol-amortizacii-u-procesi-vidtvorennya-osnovnihzasobiv.html

28. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL:http://www.zakon.rada.kiev.ua.

29. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та упутніх послуг, видання 2016–2017 років (в трьох частинах). Київ : «Видавництво «Фенікс», 2018.

3. Брадул, О., Буркова, Л., & Шепелюк, В.. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. Вчені записки Університету «КРОК», 2021. (3(63), 61–67. URL: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67

30. Міньковська, А. В., Шаповалов, Є. В., & Іонова, К. О. Облік основних засобів: фінансовий та податковий аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2023. (10). DOI:https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-09-03

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text 62

33. Никончук Л. Економічна сутність амортизаційних відрахувань, особливості їх нарахування на залізничному підприємстві. URL:http://www.vtei.edu.ua/doc/24032021/5/9.pdf

34. Овсюк Н.В., Афанас'єва І.І., Звірюк О.Р. Облік і оподаткування операцій з основними засобами в умовах МСФЗ та національного податкового законодавства. Економічний простір. 2022. №180. С.202-207. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-33

35. Онищенко В. Амортизація основних засобів на підприємстві у 2023 році. Головбух. Платформа Бухгалтерія. URL:

https://buhplatforma.com.ua/article/7267-amortizatsya-osnovnih-zasobv-napdprimstv-u-2021-rots

36. Орєхова А.І., Кубрак К.В. Особливості нормативного регулювання обліку та аналізу нематеріальних активів підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск 11. Частина 2. С.144-147. URL:http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/79.pdf

37. Пекар О.В., Явний В.М., Фокша В.С. Сутність та економіко-правові основи амортизації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування». 11-12 травня 2017р. — Т. : ФОП Паляниця В.А., 2017. — С. 115–116. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/20979

38. Петрук О.М., Хвіст В.В. Поняття та концепції амортизації у функціональних економічних науках. Ефективна економіка. 2021. №8. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.10

39. Петрук, О. М., & Хвіст, В. В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. Економіка, управління та адміністрування, 2022. 2(100), 76–82. URL:https://doi.org/10.26642/ema-2022- 2(100)-76-82

4. Верига Ю.А. Новохатка Н.О. Методика нарахування, організація обліку та відображення у звітності амортизації основних засобів. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2019. № 5 (90). С.104-109.
URL:https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/746337.pdf

40. Пилипенко, Л., & Демська, Ю. Концептуально-теоретичні основи бухгалтерського обліку амортизації та зносу необоротних активів підприємства. Економічний простір, 2018, (134), 195-204. 63 URL:http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/255

41. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

42. Подмешальська Ю.В., Троян О.В., Біла Л.В. Теоретико-практичні аспекти проведення аудиту основних засобів. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №2. С.64-70. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.64

43. Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К. Удосконалення аудиту основних засобів. Агросвіт. 2020. №3. С. 118-129.. URL:http://www.agrosvit.info/pdf/3_2020/16.pdf

44. Приходько І.П. Методи нарахування амортизації в бухгалтерському обліку аграрних підприємств. Ефективна економіка. 2013. № 4. URL: http://www. economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1922

45. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. Відомості Верховної Ради України, 2018, № 9, Ст.50.

46. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text

47. Прутська Т.Ю. Амортизаційні відрахування як джерело відтворення основних фондів та напрями реформування амортизаційної політики. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. №2. Т.2. С. 12-15. URL:http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_2_2/pdf/012-015.pdf

48. Радіонова Н.Й., Войтенко М.В. Методичні засади проведення аудиту основних засобів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2021. №15 (115). С.37-41. URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18960/1/20211117_301.pd

49. Радіонова, Н. Й., & Губська, Д. В. Особливості обліку та аудиту основних засобів відповідно вимог міжнародних стандартів. Економічний

простір, 2019. (146), С.113-124. URL:http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/125 64

5. Височан О.С., Фок Ю.Р. Сучасні тенденції досліджень проблематики обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору економіки у роботах вітчизняних науковців. Інфраструктура ринку. 2021. №53. С. 161-166. DOI: https://doi.org/10.32843/infrastruct53-27

50. Савченко А.М., Бурятинський В.В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. Ефективна економіка. 2019. №12. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.55

51. Смоквіна Г.А., Трухачова С.Л. Амортизаційна політика, особливості здійснення та теоретичний досвід. IX Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» Одеса, 19-22 травня 2015 р. С.76-78. URL:https://economics.net.ua/files/science/oblik/2015/76.pdf

52. Ткачук Ю. Шляхи вдосконалення порядку ведення обліку і аудиту амортизаційних відрахувань. XVIII Міжнародна науково-практична інтернетконференція «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД» 29 - 30 грудня 2013 р. URL:http://oldconf.neasmo.org.ua/node/367

53. Томчук В.В., Лесік Є.С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. Економіка і організація управління. 2018. №4 (32). С. 100-110. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2018_4_12

54. Трачова Д.М. Дослідження впливу методики формування амортизаційного фонду на показники ефективності діяльності підприємств. Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 30-2. С. 146-150. URL:http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/7546/1/3_%D0%A2%D1%80%D0 %B0%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf

55. Чередник Наталія Амортизація основних засобів. Бухгалтерія. Платформа Бюджет та ОМС. URL:https://oblikbudget.com.ua/article/152-amortizatsya-osnovnih-zasobv

56. Чичірко О.А. Економічна сутність та значення амортизації основних засобів в системі управління підприємством. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/14196/c%2072%20pdf.pdf

57. Чуніхіна Т.С., Горлушко А.М. Відтворення основних засобів та терміну корисного використання в межах стратегії розвитку підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Випуск 19. Частина 1 С.79-8. URL:http://www.visnyk- 65 econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_1_2018ua/20.pdf

58. Шмиголь Н.М., Макієнко Ю.В. Аналіз закордонного досвіду у сфері методів нарахування амортизації. Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск 5 (16). С. 98-105. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/18.pdf

59. Шумейко О.Ю., Бурченко В.С. Амортизаційна політика та її вплив на відтворення основних засобів підприємства. Ефективна економіка. 2015. №10. URL:http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4424

6. Волкова В. Амортизація. Типові помилки та їх вплив на облік та податки. 2021. URL:https://audit-invest.com.ua/articles/blog/amortyzatsiya-typovipomylky-ta-yih-vplyv-na-oblik-ta-podatky

60. Щодо амортизації у податковому обліку основних засобів, які знаходяться на тимчасово окупованій території. Пресслужба Державної податкової служби України від 03.05.2023. – URL: https://tax.gov.ua/mediatsentr/novini/674145.htm

61. Буряковський В. В., Кармазін В. Я., Каламбет С. В., Водолазська О.

62. Гафурова О. В. Сільськогосподарська діяльність (сільськогосподарське виробництво) як об’єкт аграрних правовідносин. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 4. С. 56–59.

63. Данилишин Б. М., Кондрашов О. М. Державна підтримка та податкове регулювання підприємницької діяльності в Україні : монографія. Донецьк : Юго Восток, 2010. 296 с

64. Євлампієв К. В. Державна підтримка сільського господарства. Вісник Харківського національного аграрного університету. 2007. № 8. С. 124–129.

65. Жидяк О. Р. Вдосконалення системи оподаткування підприємницьких структур аграрної сфери. Ефективна економіка. 2013. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua.

66. Замасло О. Т. Податковий механізм стимулювання інноваційної діяльності в Україні. Формування ринкової економіки в Україні. 2009. Вип. 19. С. 235–240.

67. Кравченко М. С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства / М. С. Кравченко // Вісник економічної науки України. - 2019. - № 2. - С. 61-63.

7. Гамова О.В., Козачок І.А., Майна А.В. Пропозиції щодо вдосконалення аудиту основних засобів на промисловому підприємстві. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №2. С. 79-86. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2019/14.pdf. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.79

8. Городиський М.П., Поліщук І.Р. Основні елементи та типи амортизаційної політики щодо основних засобів підприємства: обліковий вимір. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Випуск 2(19). С. 386-391. URL:http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/58.pdf

9. Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та 59 аудиту основних засобів. Економіка і суспільство. 2017. Випуск №8. С.741-747. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/123.pdf

А. Податки : навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 1998. 645 с

68. Ustawa o rachunkowości z dnia 29.09.1994 r. (Dz.U. z 1994 r., Nr 121, poz. 591).

69. Ustawa o podatku dochodowym od osób fi zycznych z dnia 26.07.1991 r. (Dz.U. z 1991 r., Nr 80, poz. 350).

70. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15.02.1992 r. (Dz.U. z 1992 r., Nr 21, poz. 86)

71. Walińska E. (red.) (2022), Rachunkowość i sprawozdawczość fi nansowa, Wolters Kluwer, Polska, Warszawa.